

**diplomová
práce**

bydlení
pro bráchu

2020

FA VUT v Brně

Autor: Bc. Zuzana Kropšová

Vednoucí práce: Ing. arch. Jan Mléčka, PhD.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce Ing. arch. Janu Mléčkovi, Ph.D. a kolektivu z Ústavu stavitelství, konkrétně prof. Josefu Chybíkovi, Ing. Zdeňku Vejpustkovi, Ph.D. a Ing. et Ing. Petru Hlavsovi Ph.D. za cenné rady.

Dále děkuji Úřadu městské části Brno-sever, konkrétně Ing. arch. Olze Strublové.

Děkuji také všem, kteří se zabývají pomocí a péčí o osoby s postižením, a setkali se se mnou ve fázi před-diplomního projektu, a pomohli mi tak vytvořit základ této práce.

V neposlední řadě děkuji svému příteli Filipovi a celé své rodině za trpělivost a podporu, kterou mi prokazovali nejen při vzniku této práce, ale během celého studia.

Hlavně však děkuji svému bráchovi, který mi byl inspirací a bez kterého by tato práce nemohla vzniknout.

Úvod

Mám bráchu M.. Když máma měla bráchu ještě v břiše, dostala virózu. A ten vir zaútočil na bráchův mozek, a tak se to stalo, že se M. narodil s mentálním postižením. Když jsem chodila na základní školu, děti se mi smály, že je můj brácha divnej, takže když jsem se pak dostala na gympl a jezdila jsem do školy sama, moji spolužáci mého bráchu nikdy nemuseli vidět a já o něm téměř nemluvila, takže se mi už nikdo nemohl smát. Nedokázala jsem se tím vůbec srovnat a stydím se za to, že jsem se takhle chovala. Mám bráchu nadevšecko ráda, a proto tuto práci dělám.

Za pár let nastane čas, kdy M. tzv. vylétne z hnízda. Přestěhuje se od mámy. Otázka ale je, kam se přestěhuje. A co bude celé dny dělat? Kde bude moct pracovat? Bude moct žít život jako většina z nás? Bude moct být užitečný a prospěšný pro společnost? Budou ho lidé vnímat jako toho, komu je potřeba pomáhat, nebo jako někoho, kdo jim něco dává?

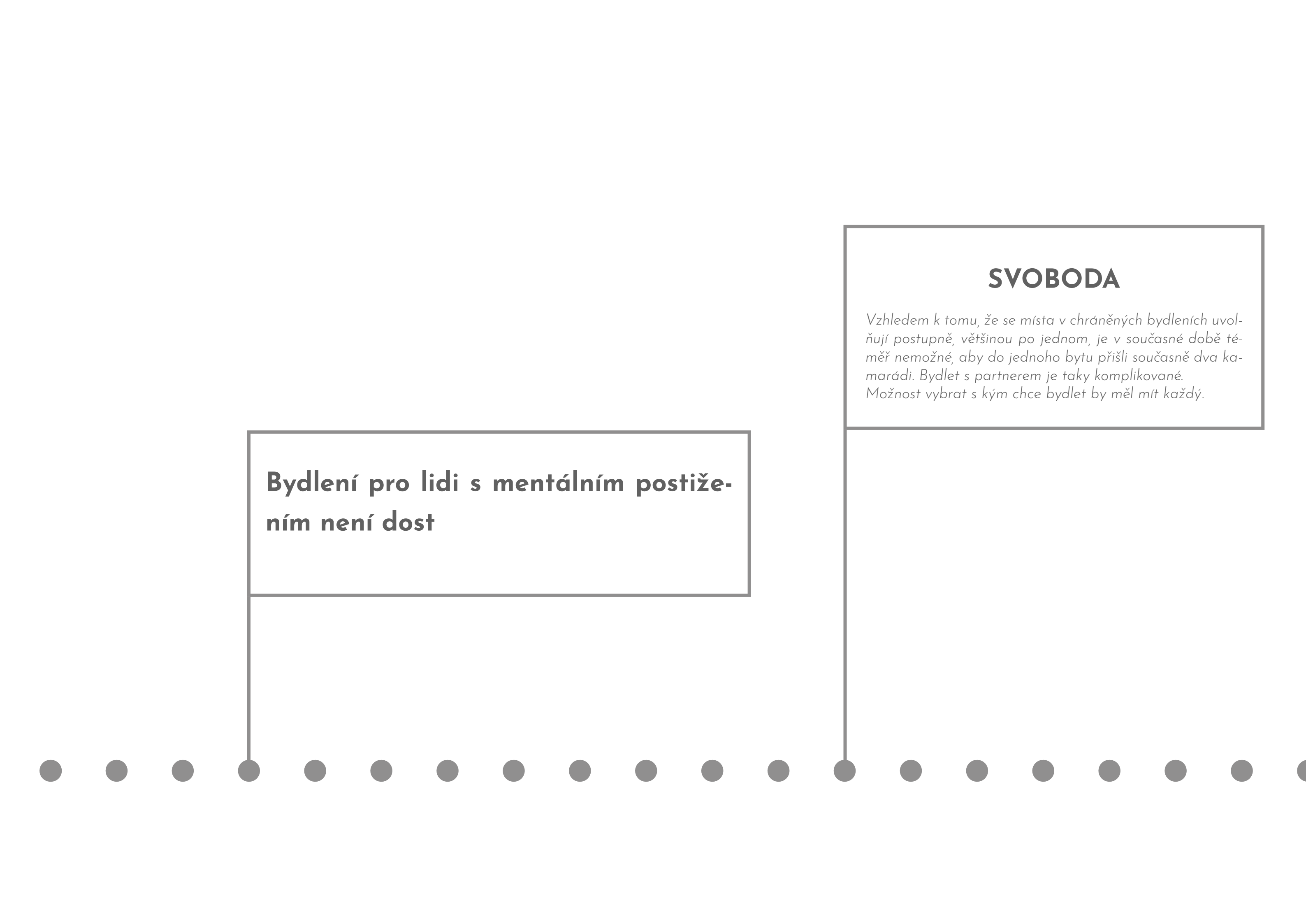
Architektura dává lidem prostor. Prostor, který je formuje. Má moc lidi spojovat. Může zbourat léta budované bariéry a otevřít nové možnosti. Právě proto věřím, že skrze architekturu mohu nalézt odpovědi na své otázky.

Cílem mé práce je zmapovat život dospělého člověka s mentálním postižením a najít způsob, jak ho dokonale zapojit do většinové společnosti. Chci najít způsob, jak z klientů udělat partnery. Vzhledem k tomu, že jsem s člověkem s mentálním postižením žila 15 let svého života, budu vycházet především ze svých osobních zkušeností. Práce je ušitá na míru mému bráchovi, zároveň však chci, aby měla všeobecný přesah.

Během předdiplomní práce jsem se zabývala tématem ve dvou rovinách - osobní a obecné. V rámci osobní roviny jsem se snažila lépe porozumět tomu, jak brácha vnímá prostor a jak reaguje na různá místa. Zcela upřímně musím říct, že jsem nepřišla na žádné převratné informace, které bych o něm před tímto pozorování nevěděla. Nicméně, jsem ráda, že jsem s ním díky tomuto výzkumu strávila víc času než za normálních okolností.

V obecné rovině jsem chtěla zjistit především jaké možnosti má dospělý člověk s mentálním postižením v současné době a jaké měl v historii. Zjistila jsem, že přístup k lidem s postižením prošel velkým vývojem, který stále pokračuje pozitivním směrem. Dalo by se říct, že v současné České republice se mají lidé s postižením nejlépe v historii. Společnost je otevřenější a postižení už není tak stigmatizováno jako dříve. Na druhé straně stále se najdou lidé, kteří v hysterii a sepisují petice proti stavbě domovů pro osoby s postižením ve svém sousedství. Stále se také občas setkávám s lidmi, kteří se na mého bráchu dívají pohrdlivě či s úsměškem. A stále se zde vyskytují velkokapacitní zařízení - ústavy.

Z této analýzy jsem vytvořila seznam obecných východisek, o které návrh opírám. Zároveň však, jak bylo řečeno výše, vycházím z toho jaký brácha je.

**Bydlení pro lidi s mentálním postiže-
ním není dost**

SVOBODA

*Vzhledem k tomu, že se místa v chráněných bydleních uvol-
ňují postupně, většinou po jednom, je v současné době té-
měř nemožné, aby do jednoho bytu přišli současně dva ka-
marádi. Bydlet s partnerem je taky komplikované.
Možnost vybrat s kým chce bydlet by měl mít každý.*

SPOJOVÁNÍ A ODSTRAŇOVÁNÍ PŘEKÁŽEK

Britský sociální model postižení (Social model of disability), definovaný organizací SCOPE, říká, že lidé jsou postižení především bariérami ve společnosti, ne svými nedostatky nebo odlišnostmi. Bariéry nemusí být jen fyzické, ale mohou je tvořit i domněnky a přístupy lidí k odlišnosti.

Věřím, že opouštěním tzv. sociálních bublin se společnost stává tolerantnější, otevřenější a tím pádem i svobodnější. Domněnky vznikají většinou na základě nevědomosti, z toho důvodu považuji za důležitou větší míru propojení lidí s a bez postižení.

BEZPEČÍ A AKTIVIZACE

Pro všechny lidské bytosti je důležitý pohyb. Lidé s mentálním postižením, kteří mají sníženou schopnost orientace a neumí vyhodnotit nečekané situace se často samostatně pohybovat nemohou a potřebují k sobě asistenta.

Měli by však mít možnost bezpečně a samostatně zvládat každodenní cestu do zaměstnání.

SOUNÁLEŽITOST

V hromadných zařízeních, kde se často střídá personál, chybí pocit zakotvení a atmosféra domova.

1 //

vhodné místo

Základní podmínka, kterou jsem si pro volbu místa stanovila, byla, aby se nacházelo v Brně.

Jsme z Brna, žije zde téměř celá naše rodina, máme zde přátele. Brácha se zde narodil, je to prostředí, které dobře zná, je na ně zvyklý a má je rád.

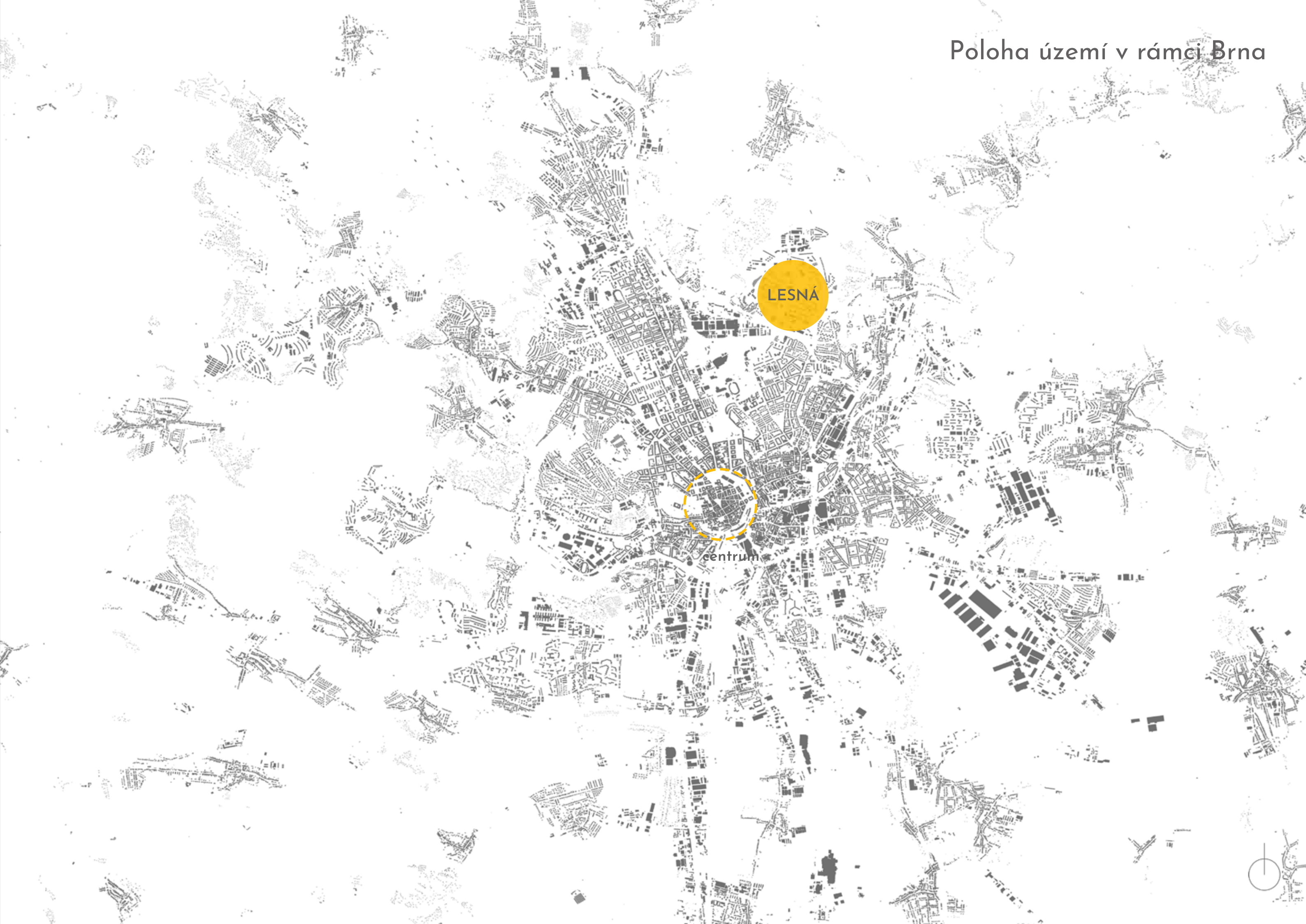
Hned druhou podmínkou pro hledání vhodné parcely bylo, aby se nacházela v zeleni.

Brácha je totiž milovník přírody a snad nejraději tráví čas na zahradě nebo v lese. Zároveň má taky rád lidi a užívá si pozitiva městského života, kterými je zejména kultura. Rád chodí na koncerty, do divadla a ve výjimečných situacích i rád nakupuje.

Důležité tedy bylo také to, aby místo nebylo na samotě, odříznuté od zbytku města a aby zde bylo relativně živo, ale zároveň klid. Hledala jsem tedy parcelu v širším centru se značným množstvím zeleně. Mé podmínky výborně splňovala městská část Brno-sever, konkrétně oblast sídliště Lesná.

Lesná se nachází v obklopení lesů asi 3 km na sever od brněnského centra. Celé území se svažuje k jihu a nabízí tak panoramatické výhledy. Jak napovídá jeho název, je to místo pohlcené zelení. Jedná se o dobře fungující městskou čtvrť s dobrým občanským vybavením a širokou nabídkou volnočasových aktivit.

Z disertační práce Jana Semráda *Lesná: život na panelovém sídlišti ve 20. a 21. století* je zřejmé, že zde většina lidí bydlí ráda a jsou si vědomi i výjimečnosti Lesné. Žije zde značně socioekonomicky heterogenní skupina obyvatel, tedy lidé nejrůznějšího vzdělání a povolání. V současné době se celá Lesná omlazuje, jelikož prarodiče přenechávají své byty vnoučatům. Záleží na domě, ale všeobecně by se dalo říct, že mezilidské vztahy zde nejsou tak anonymní, jak by si člověk o sídlišti mohl myslet. Lidé v sousedstvích mají často dobré vztahy a chovají se komunitně. Jak zmiňuji výše, jsou si obyvatelé Lesné vědomi jejích hodnot, a proto zakládají četná občanská sdružení a iniciativy pro její ochranu případně pro vylepšení zdejších životních podmínek. Formování občanských iniciativ napovídá, že zde žije aktivní, vzdělaná a otevřená občanská společnost, která by se mohla stavět také kladně k zařízením pro osoby s postižením.

LESNÁ

centrum

Historie Lesné

Historický kontext

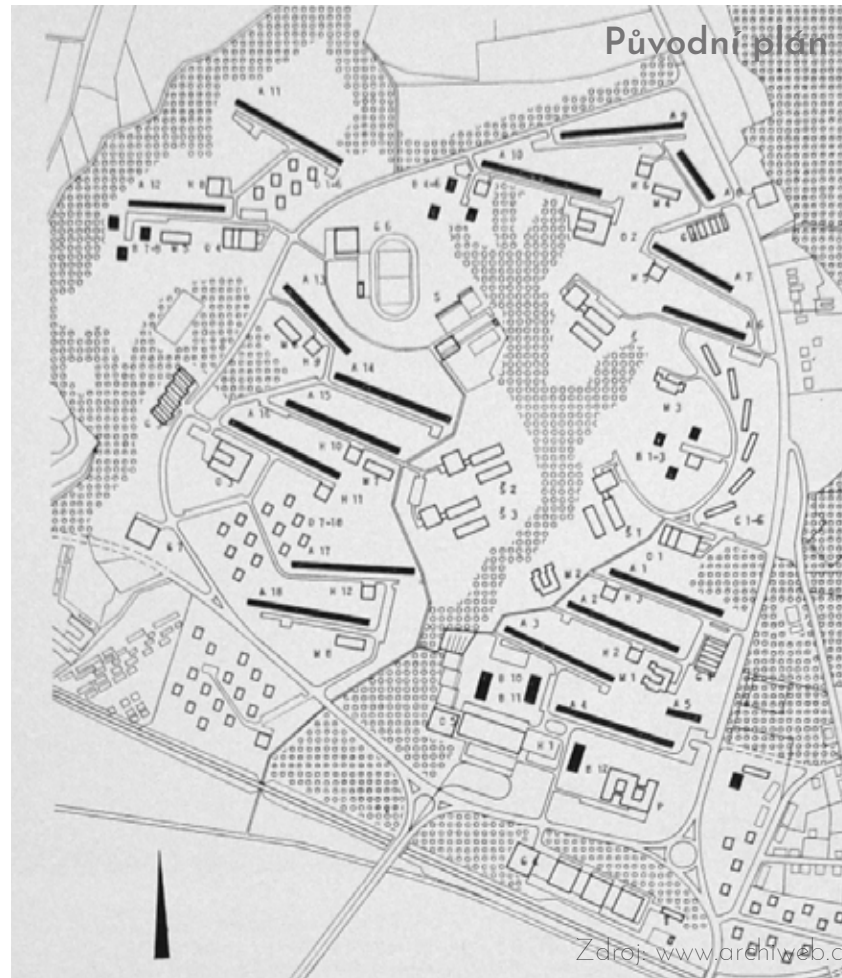
Původní fasáda

Současnost

Původní plán

Současnost

Sídlíště Lesná bylo navrženo a následně vybudováno jako reakce na kritickou bytovou situaci v poválečném Brně. Bytů byl akutní nedostatek a bylo nutné najít nové volné pozemky pro výstavbu. Bylo potřeba postavit 5920 pro 20 500 obyvatel. Výstavba trvala v letech od roku 1962 do 1970.

Autoři (architekti V. Rudiš, F. Zounek, M. Dufek, L. Volák a I. Veselý) čerpali inspiraci pro návrh sídlíště ve finském příkladu sídlíště Tapiola ve městě Espoo. Jejich hlavním cílem bylo vytvoření příznivého životního prostředí pro budoucí generace. Koncepce vycházela z několika základních principů – respektování přírodních podmínek (umísťování objektů podél vrstevnic), svedení dopravy po okraji sídlíště, soustředění bytových jednotek do velkorozměrných obytných domů (deskových a věžových) s maximálním osluněním a výhledem se záměrem dát značný prostor zeleni a veřejnému prostoru.

Východiska nebyla zrovna příznivá a projekt byl pro architekty bezpochyby velkou výzvou. Stavba na tzv. zelené louce, na svažitém terénu a v kontextu stávající zástavby, která měla zcela jiné měřítko, než bylo pro naplnění požadavků potřeba navrhout. Nicméně architekti se svého úkolu zhostili výborně a podařilo se jim vytvořit nejuznávanější sídlíště v tehdejší Československu.

Celek tvoří kompozice výškových, deskových, řadových a bodových domů, které byly rozděleny do čtyř obytných celků, pro které byla zvlášť navržena občanská vybavenost – vždy základní škola, dvě mateřské školy, jesle a obchodní centrum. V okrajích se nacházela také technicko-hospodářská zařízení a garáže.

Velkoformátové budovy díky rozestupům a parkové úpravě okolí nepůsobí monumentálně. Ještě větší detailnosti bylo dosaženo díky zakomponování uměleckých děl (dekorativních stěn a soch), které dávají Lesné dodnes osobitý ráz. Kromě panelových domů velkého měřítka zde byly navrženy již zmíněné bodové domy, které jsou drobnější a postaveny z cihel. Uspořádání jednotlivých objektů bylo z velké míry ovlivněno terénem, jelikož se architekti snažili, aby s ním budovy co nejdokonaleji splývaly. Terénní komplikaci v podobě zářezu Čertovy rokle vyřešili navržení zelené tepny lesoparku procházející skrz celé sídlíště.

Sídlíště, jak ho známe dnes, však zcela neodpovídá původní představě architektů. Kvůli politické situaci nebylo sídlíště dostavěno zcela podle původního plánu, nedostalo se například na výstavbu víceúčelového kulturně-společenského centra, které mělo stát v místě sportovního areálu na Halasově náměstí. Lesná taky částečně přišla o svou eleganci kvůli nekonceptním zásahům od konce 90.let do současnosti. Naděje pro sídlíště však neumírá, jelikož se formují občanské iniciativy, které usilují o prohlášení obytného celku za památkovou zónu.

Sídliště lemuje silnice Okružní a Seifertova, kde se soustředí veškerá autobusová a automobilová doprava. Uvnitř sídliště jsou pouze slepá ramena pro parkování a obsluhu objektů. Vnitřní prostor sídliště se tak stává bezpečnějším.

Kromě autobusové dopravy je sídliště obslouženo také tramvajovou linkou, jejíž smyčka se nachází ve výhodných terénních poměrech Čertovy rokle.

Kromě tramvaje je důležité zmínit také vlakovou zastávku pod jižním okrajem sídliště, ze které jezdí především osobní vlaky v rámci Jihomoravského kraje.

autobusové zastávky

tramvajové zastávky

vlaková zastávka

Okružní

Seifertova

Čertova
rokle

Halasovo
náměstí

Zeleň je největším kladem Lesné. Láká nové obyvatele a stávajícím dává důvod proč Lesnou nechtějí opustit. Nabízí prostor pro trávení volného času. Je místem sportovních aktivit i relaxace. Z městského lesoparku Čertovy rokle se dá pohodlně dojít až do skutečného lesa směrem na Soběšice. Postupem času zeleň sídliště doslova pohlcuje a život zde tak získává na kvalitě. Zdejší zeleň a široká nabídka sportovního vyžití přitahuje i obyvatele jiných městských částí.

vzrostlá zeleň

zahrádkářské kolonie

Zeleň

Kamčatka

Čertova rokle

Zajetí hora

Občanská vybavenost na Lesné byla již od začátku dostatečně dimenzována. Je zde v podstatě všechno, co člověk potřebuje k životu

vzdělávání

sportovní zařízení

obchod

stravování a pohostinství

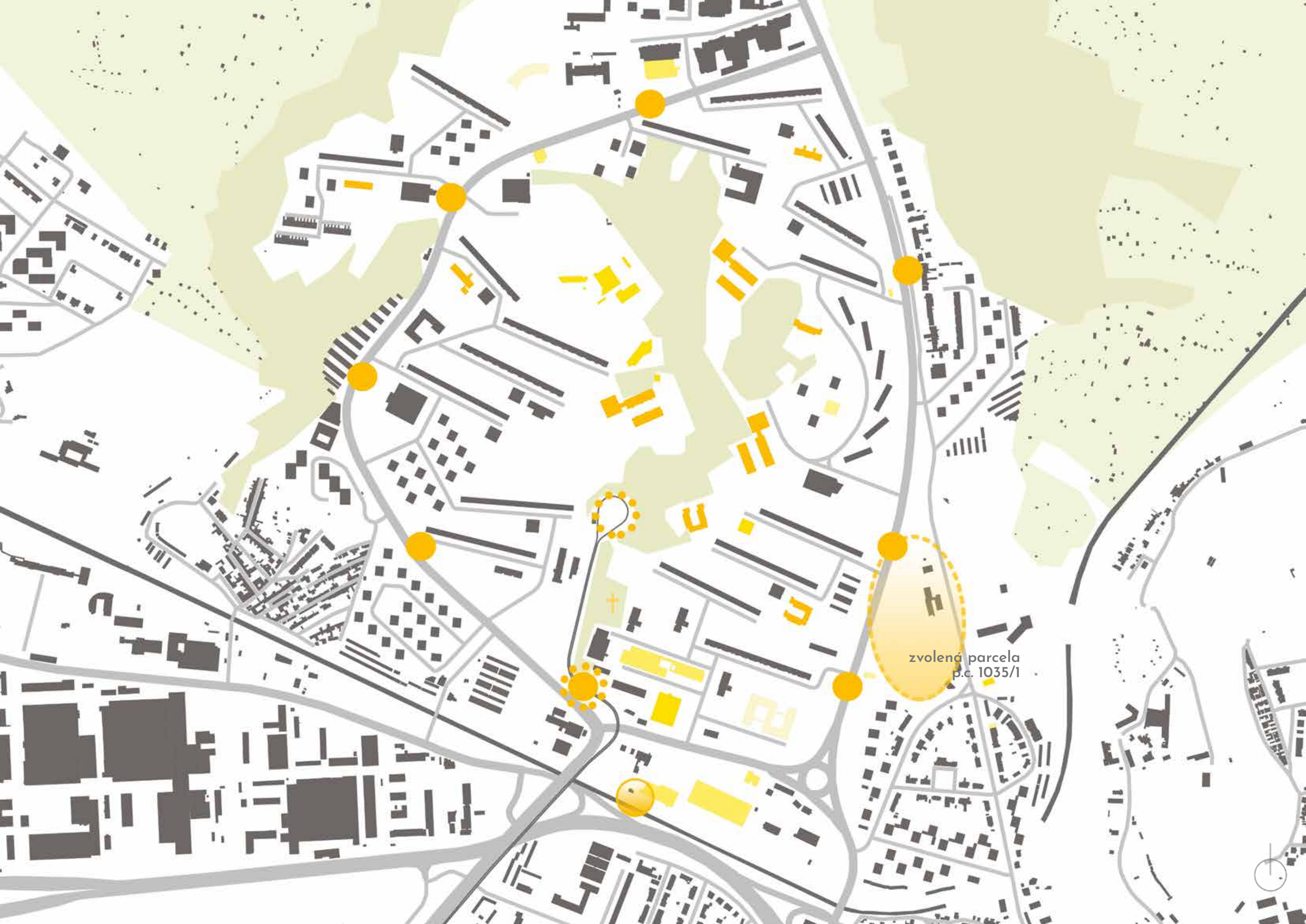
zdravotnictví a sociální péče

Občanská vybavenost

Vzhledem ke všem svým kladům mi Lesná připadala jako vsutku ideální místo pro bydlení pro bráču. Problémem však bylo zde najít konkrétní pozemek. Sídliště je koncepčně uzavřený celek a zásahy do něj nejsou žádoucí. Zároveň se však jedná o atraktivní lokalitu a potenciál skýtají zejména již nevyužívané plochy garáží a technické vybavenosti.

Právě takovou parcelu jsem pro svůj návrh zvolila.

zvolená parcela
p.c. 1035/1

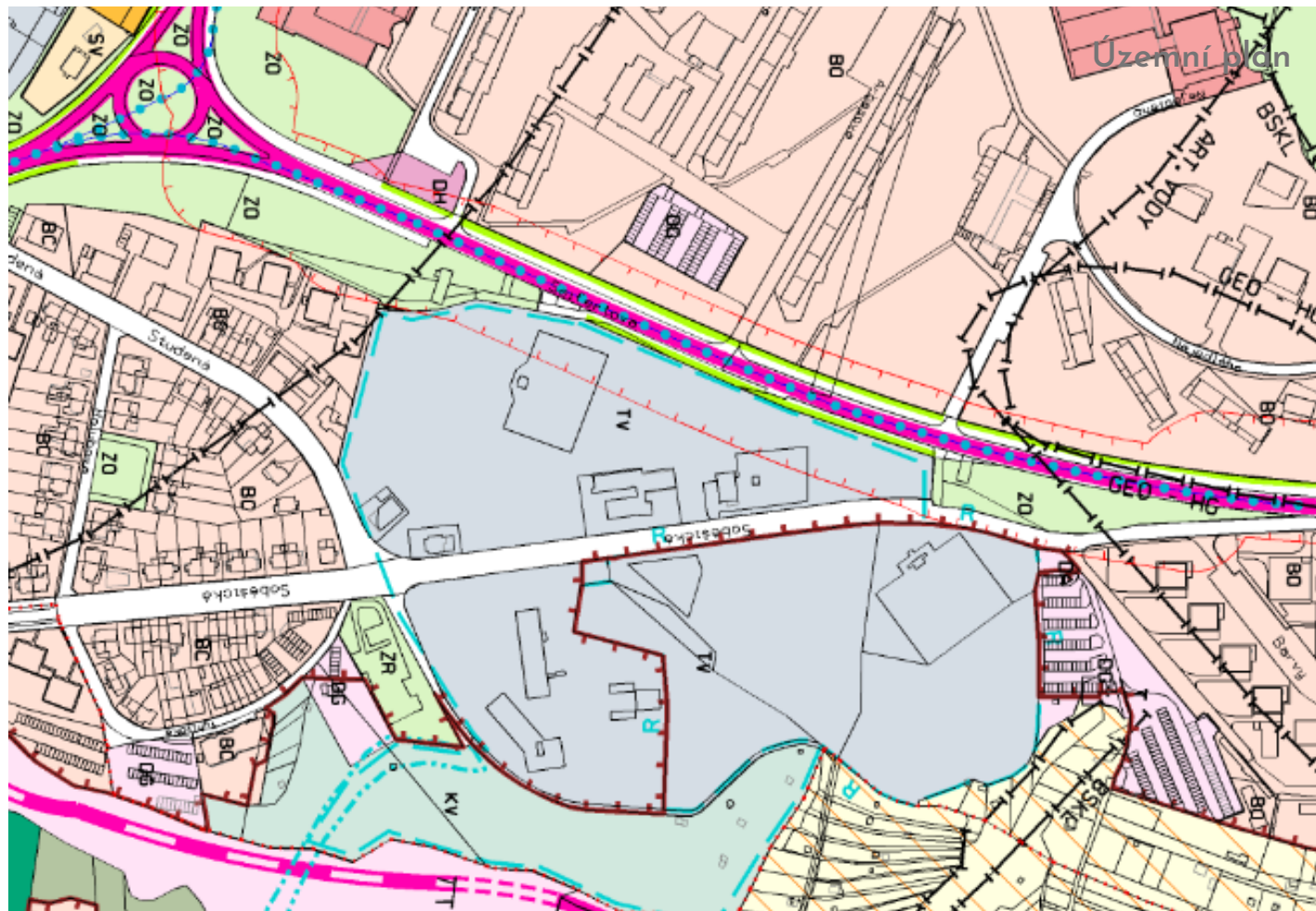
2 //

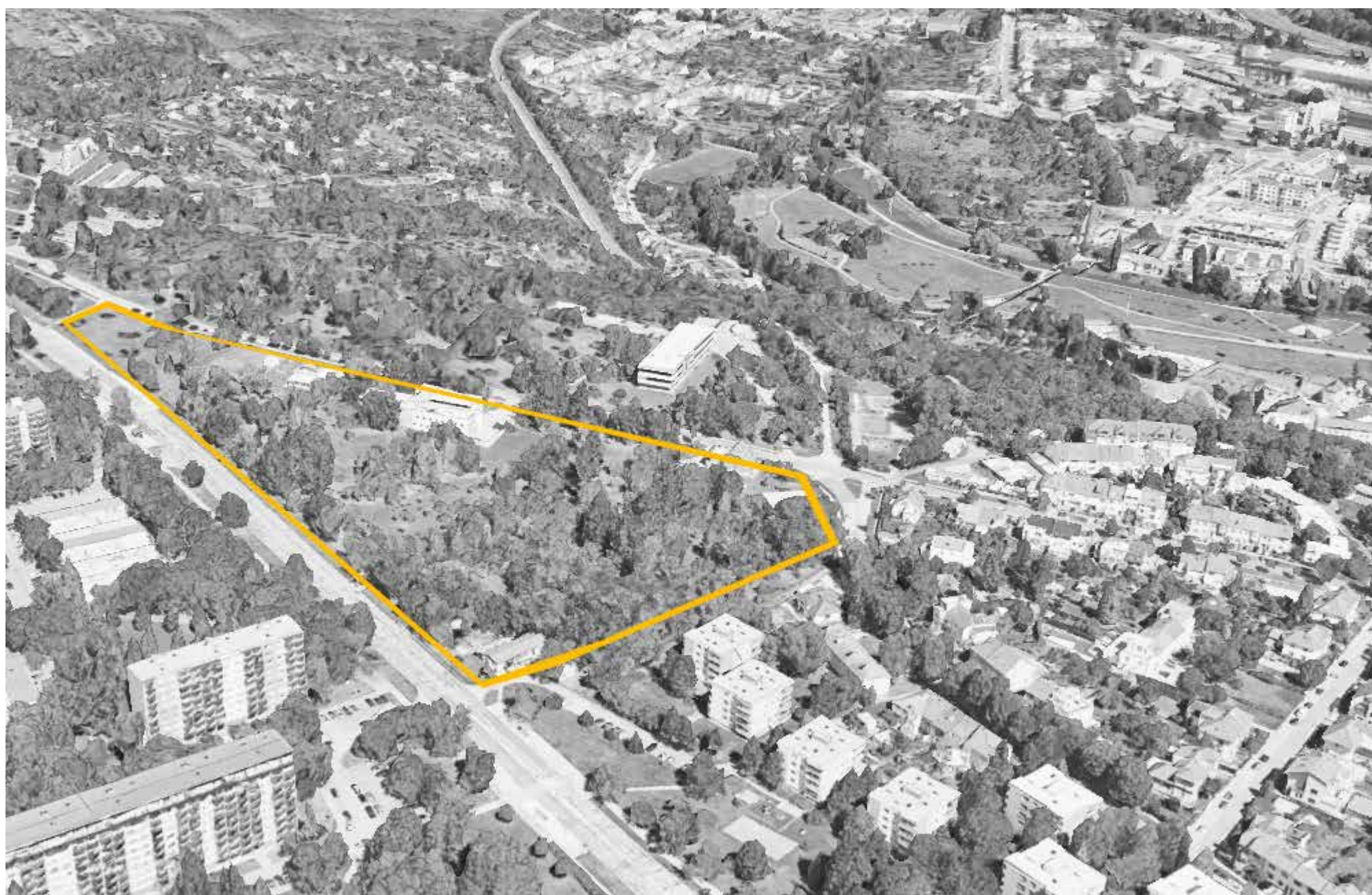
urbanismus

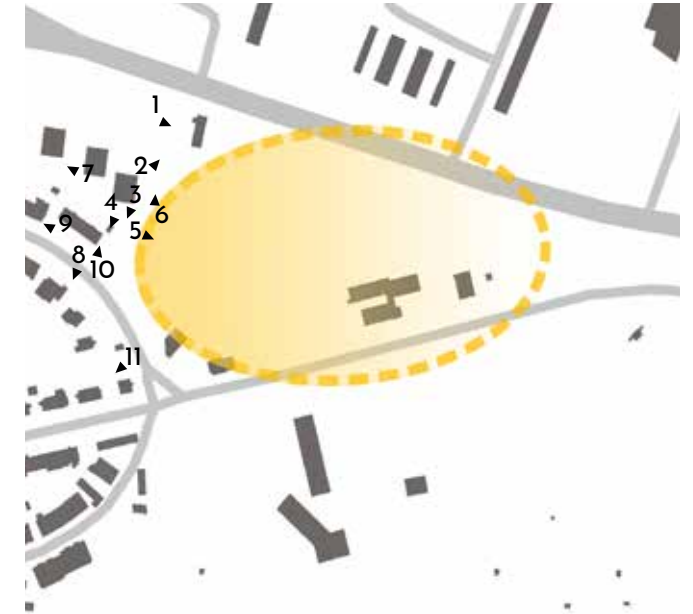
Parcela se nachází na východním okraji sídliště mezi silnicí Seifertova a Soběšická. Má výhodnou polohu. Je asi 5 minut chůze vzdálená od centra občanské vybavenosti a poliklinikou. Je dobře dopravně obsloužená, a navíc se zde nachází vzrostlá zeleň. V současnosti je obehnána plotem a tvoří neprostupnou bariéru, ze které nikdo nemá žádný užitek.

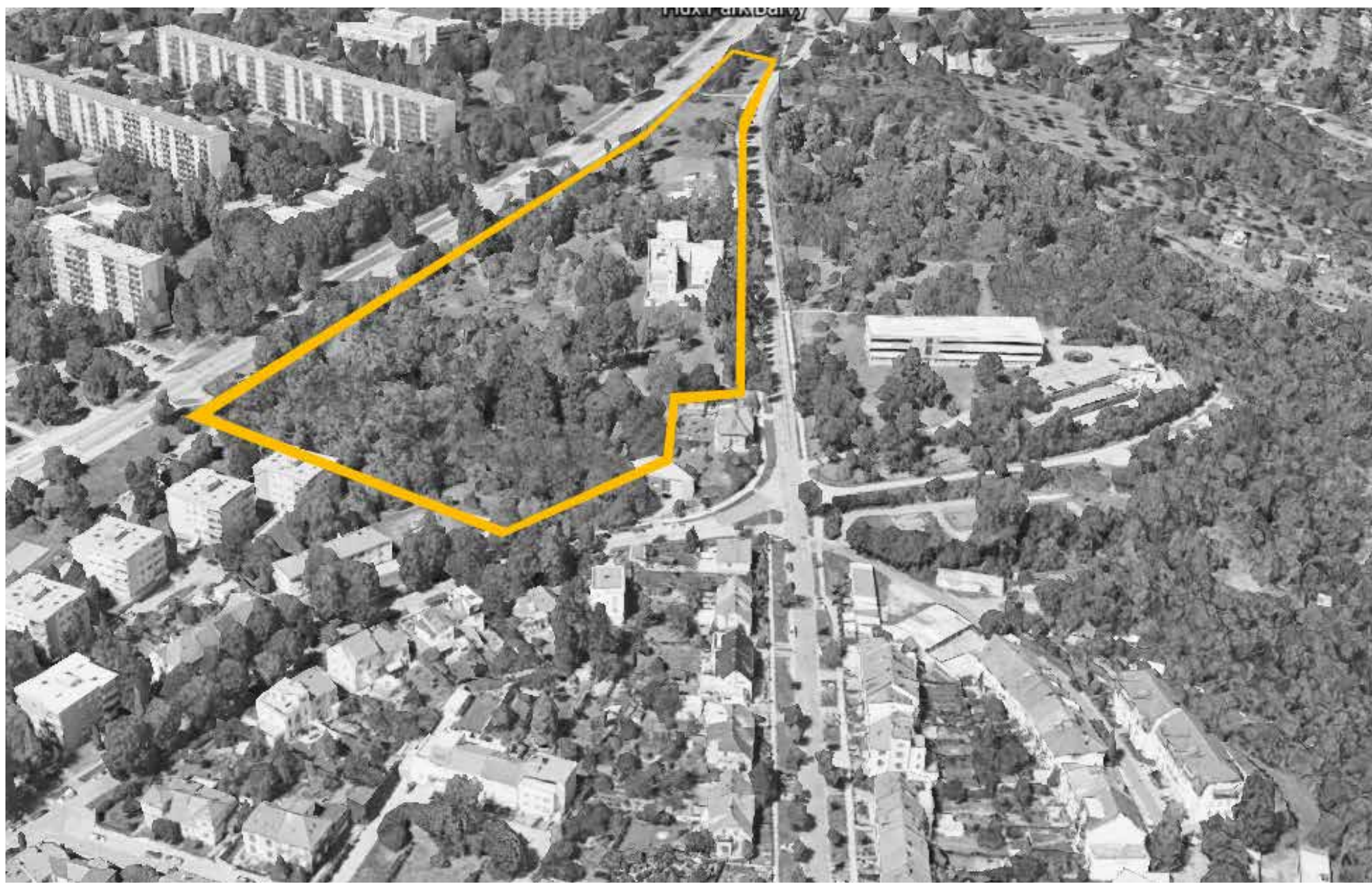
Dle územního plánu se jedná o pozemek pro technickou vybavenost. Územní plán však podmíněně připouští i jiné využití, pokud je slučitelné s hlavním využitím, jde o využití ve veřejném zájmu a pokud je jeho celkový rozsah menší než plocha hlavního využití.

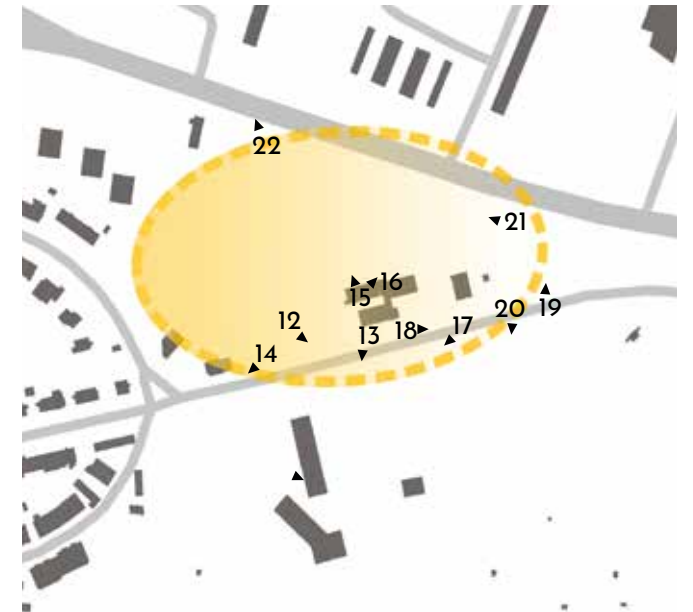
Jelikož se však jedná o citlivou lokalitu, informovala jsem se na pozemek a případné záměry s ním na městském úřadě Brno-sever, kde jsem získala následující vyjádření. „Pozemek p.č.1035/1 v k.ú. Lesná se podle platného Územního plánu města Brna (ÚPmB) nachází v ploše pro technickou vybavenost TV a spolu s další blízkou plochou je tato lokalita označována jako „vodárenské pozemky“. Nachází se na něm technické zařízení i budovy sloužící vodárenským účelům. Značná část pozemku je však volná se vzrostlou zelení. Pozemky jsou ve vlastnictví Statutárního města Brna (SMB), ale užívají je instituce, zabývající se vodárenskou činností: Předmětný pozemek užívá společnost Brněnské vodárny a kanalizace (BVaK), která v nedávné době nabídla městské části zpět k užívání převážnou část pozemku se zelení s tím, že ve své správě si ponechá pouze menší části pozemku, kde jsou umístěna podzemní vodárenské zařízení. Tím se otevřela cesta pro nové využití pozemku se zelení pro městskou část. Je zřejmé, že do budoucna je třeba dobře rozvážit budoucí záměry na pozemku tak, aby bylo jeho užívání efektivní a nezatěžovalo město údržbou zeleně bez účelu. Je pravděpodobné, že toto využití bude opět spojeno se zelení, ale lze spekulovat i o tom, že část rozsáhlého pozemku nyní vedeného již nyní jako stavební, jenž je v blízkosti ploch bydlení, by mohla být změněna na plochu obsahující bydlení např. i pro sociální účely, které je město povinno zabezpečovat. Před případnou změnou ÚPmB bude třeba věc prodiskutovat a prověřit územními nebo urbanistickými studiemi, proto pro prvotní náhled lze zpracování tohoto tématu v předmětné lokalitě v diplomové práci doporučit.“

Zásadním limitem celého pozemku bylo vedení inženýrských sítí a jejich ochranná pásma. Největší rozsah má ochranné pásmo vysokotlakého plynovodu, jež také zasahuje do oblasti, kde v současné době stojí Sport bar Oáza. Ten by tedy z bezpečnostních důvodů bylo dobré v dohledné době odstranit. V této oblasti by se také neměly vysazovat dřeviny vyšší než 3 m.

Kromě ochranných pásem ubírají z ploch parcely také pozemky, jež si vodárny potřebují ponechat z důvodu existence vodárenských zařízení, konkrétně je to plocha vodojemu Holé hory a akumulační nádrže a čerpacího objektu. Ochranné pásmo vodojemu je vymezeno plotem, neměly by v něm růst žádné stromy a mělo by být z důvodů kontroly dobře přístupné. Od Brněnských vodáren jsem získala také informaci, že hydrostatický tlak na území je 0,27MPa a je zde tedy vhodné stavět maximálně dvoupodlažní objekty.

Vzhledem k tomu, že navrhuji zástavbu v koncepčně uzavřeném celku sídliště Lesná, snažila jsem se k urbanistickému řešení přistupovat podobně jako jeho architekti a využít principy, na kterých celá Lesná stojí (i když v o poznání drobnějším měřítku).

ochranné pásmo elektřina

ochranné pásmo kanalizace

ochr. pásmo vysokotlaký plyn

ochranné pásmo teplovod

ochranné pásmo vodovod

Omezení

Sport bar Oáza

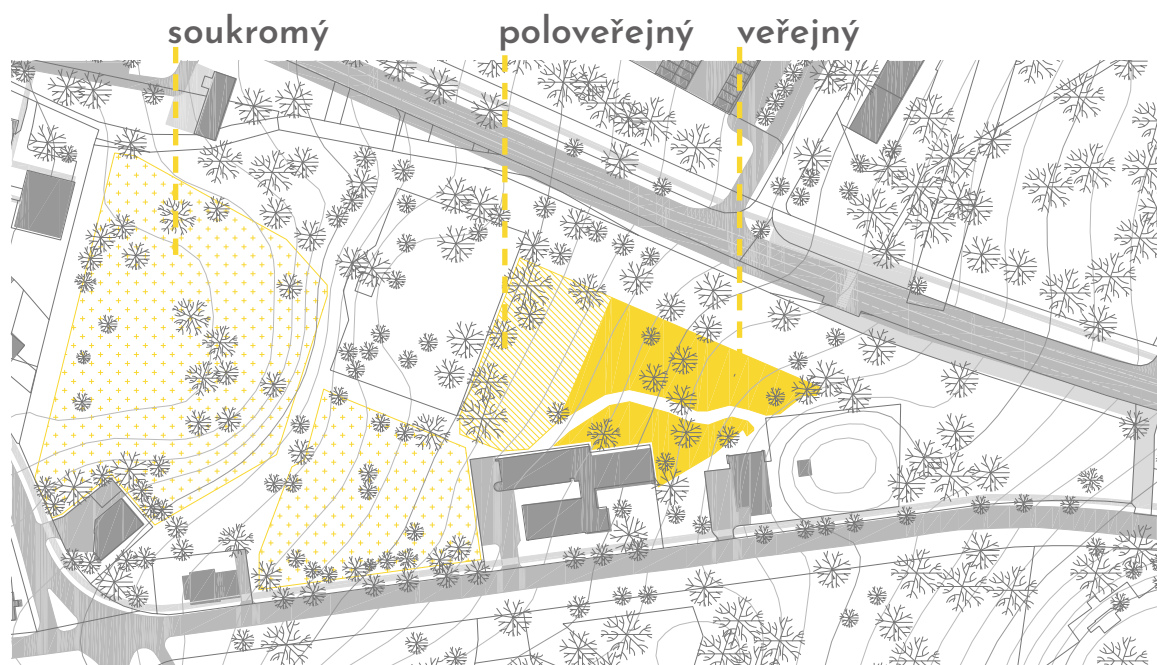
zastavitelný pozemek

vodojem
Holé hory

zastavitelný pozemek

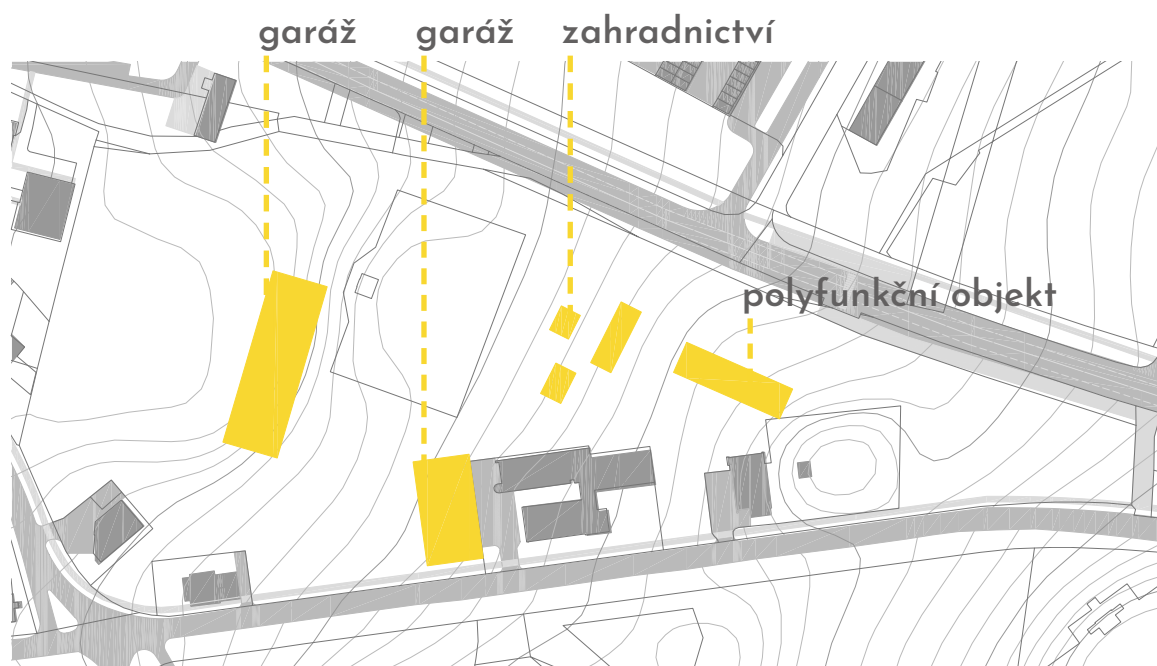
zastavitelný pozemek

akumulační nádrž
a čerpací stanice

1 - Rozdělení použitelného území

Rozdělení na tři části - odhalená veřejná (dále dělena na plochu pro veřejnou a poloveřejnou funkci) a vodojemem a stromy krytá část soukromá. Rozdělení vychází také z terénních poměrů.

2 - Stanovení programu

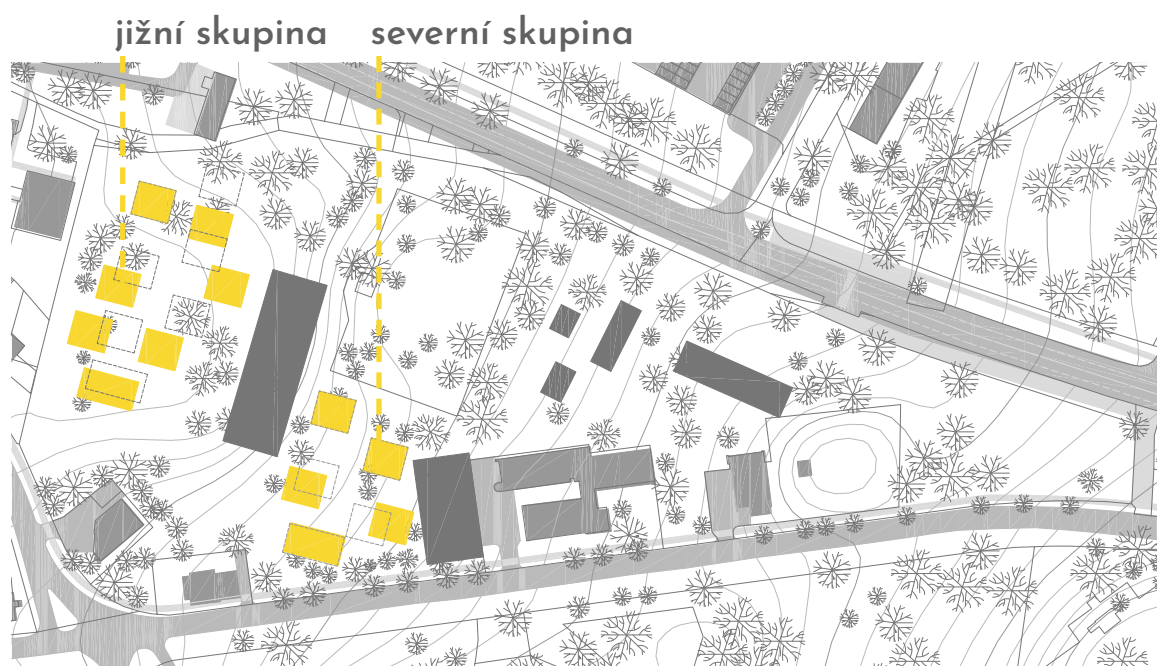
S ohledem na stávající obyvatele Lesné jsem chtěla do návrhu zakomponovat provozy, které by mohly obohatit jejich současný život. Zároveň jsem chtěla vytvořit místo, kde by mohli pracovat lidé s postižením a kde by mohlo docházet k jejich interakci s lidmi bez postižení.

Veřejný prostor - polyfunkční objekt s bistroem, klubovnou a obchodem. Objekt by sloužil nejen obyvatelům Lesné. Mohl by být díky své náplni atraktivní i pro obyvatele jiných městských částí. Jeho provozy by mohly také sloužit zaměstnání osob s postižením.

Poloveřejný prostor - chráněné zahradnictví - místo pro zaměstnání lidí s postižením žijících nejen na Lesné.

Soukromý prostor - bydlení v zeleni. Bydlení v bytě s kvalitami domu rodinného.

Díky této funkční náplni by mohl brácha sám bezpečně docházet do práce, která by nebyla stereotypní. Mohl by střídat práci v zahradnictví, obchodě a bistro, kam by mohli docházet všichni zaměstnanci chráněného zahradnictví na oběd. V klubovně by se pak mohl účastnit různých workshopů a komunitních akcí.

3 - Objekty většího měřítka

Pozice polyfunkčního objektu byla dána především polohou zastávky, přírodními poměry a ochrannými pásmy inženýrských sítí. Objekty zahradnictví jsou rozmístěny ve splnutí s vrstevnicemi. K oběma plochám pro bydlení jsou přiřazeny garáže, umístěné v terénním zlomu.

4 - Pozice domů pro bydlení

Vychází ze šachovnicové struktury bodových domů v areálu sídliště Lesná. Nicméně tato struktura byla adaptována v souladu se snahou zachovat co největší procento vzrostlých stromů. Jak je však patrné nebylo možné to zcela dodržet.

5 - Dopravní řešení

Po vzoru sídliště Lesná využívám slepých silničních ramen, která slouží k obsluze objektů a příjezdu k parkování.

6 - Plocha, kde se nesmí stavět

Nesmí se zde sice stavět, ale může se zde sázet. Území v nejsevernější části pozemku obsahuje menší podíl vzrostlých stromů, takže se zdálo vhodné pro umístění urban gardeningu. Komunitní zahraničení může navíc profitovat z polohy polyfunkčního objektu. Jižní část nezastavitelné plochy by mohla sloužit jako ovocný sad. Ovocné stromy jsou poměrně drobné a jejich kořeny by tak nezasahovaly do vedení inženýrských sítí. Zároveň by došlo k ještě většímu odclonění obytné části. Součástí ovocného sadu by byl také úl, jelikož v dobách klimatické krize je dobré podporovat včely.

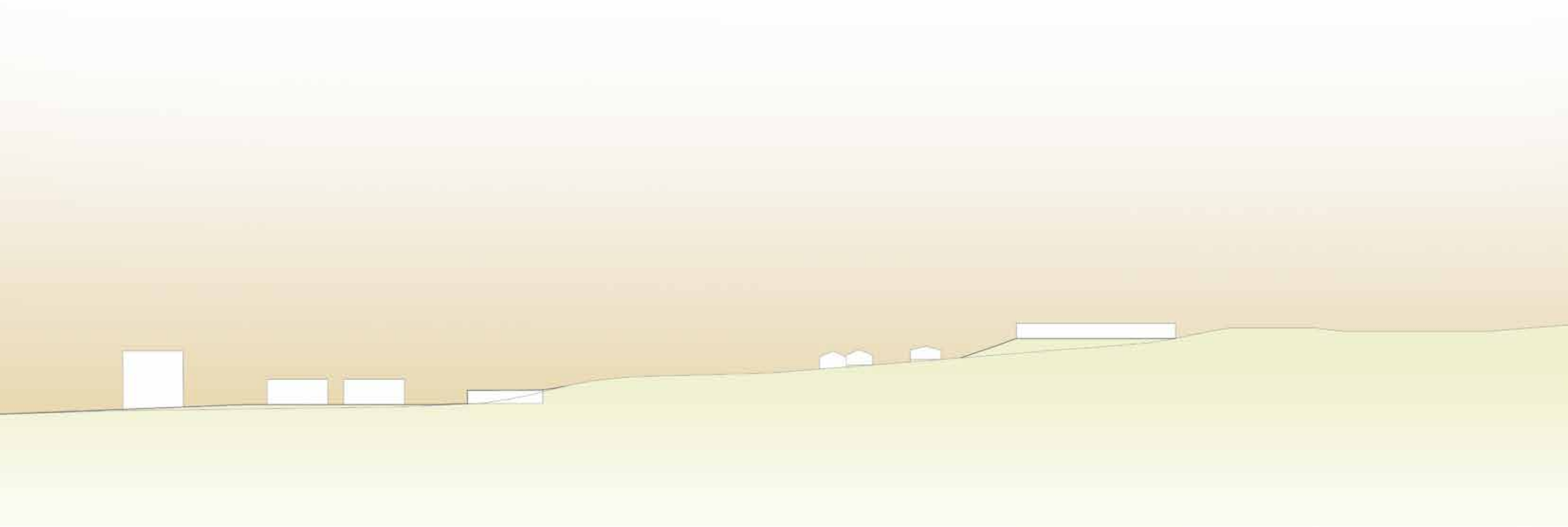

2.np

1.np

1

URBAN GARDENING s grilem

2

BISTRO/OBCHOD/KLUBOVNA

3

CHRÁNĚNÁ ZAHRADA

4

VČELÍ ÚL

5

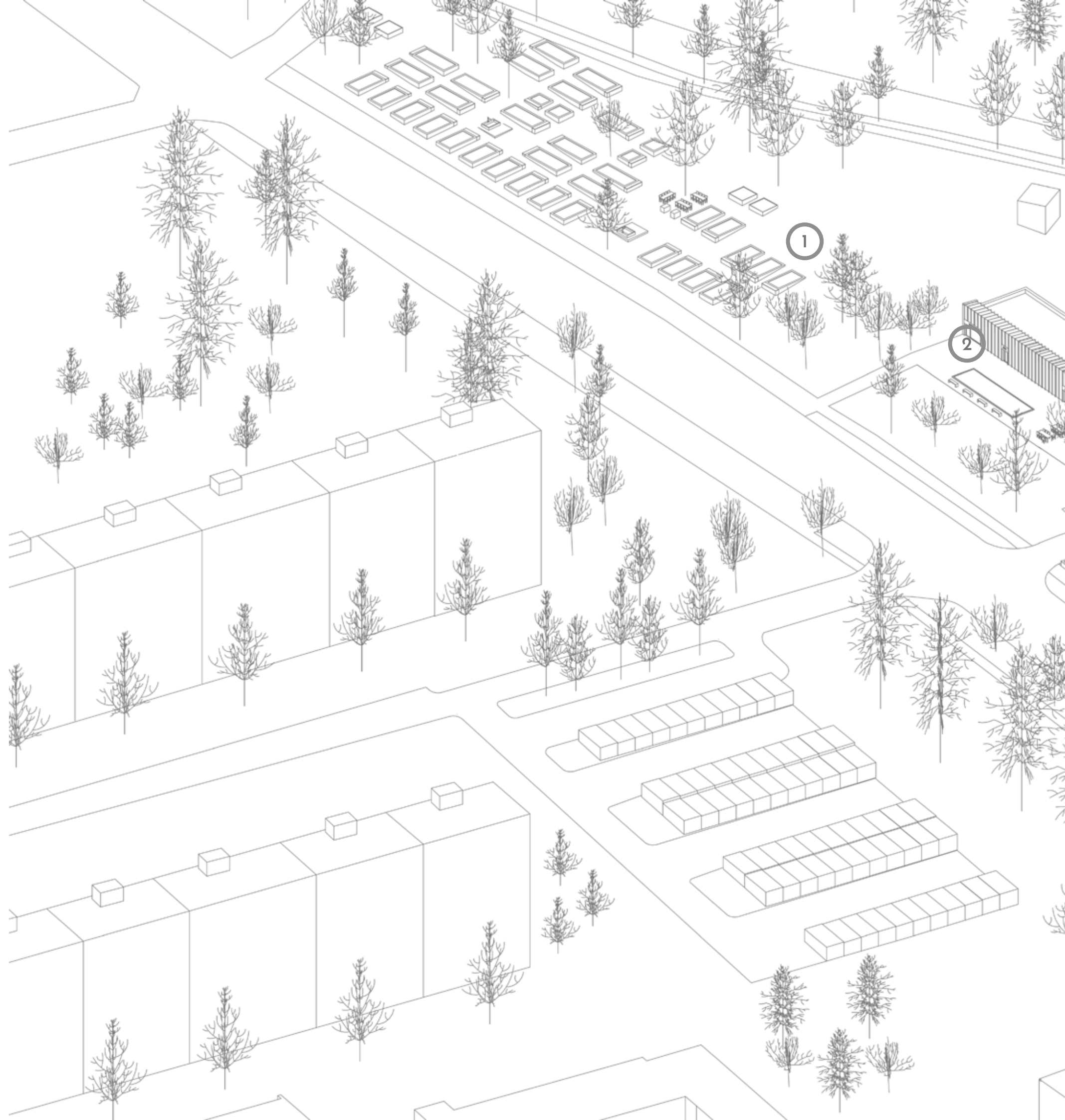
SEVERNÍ SKUPINA DOMŮ

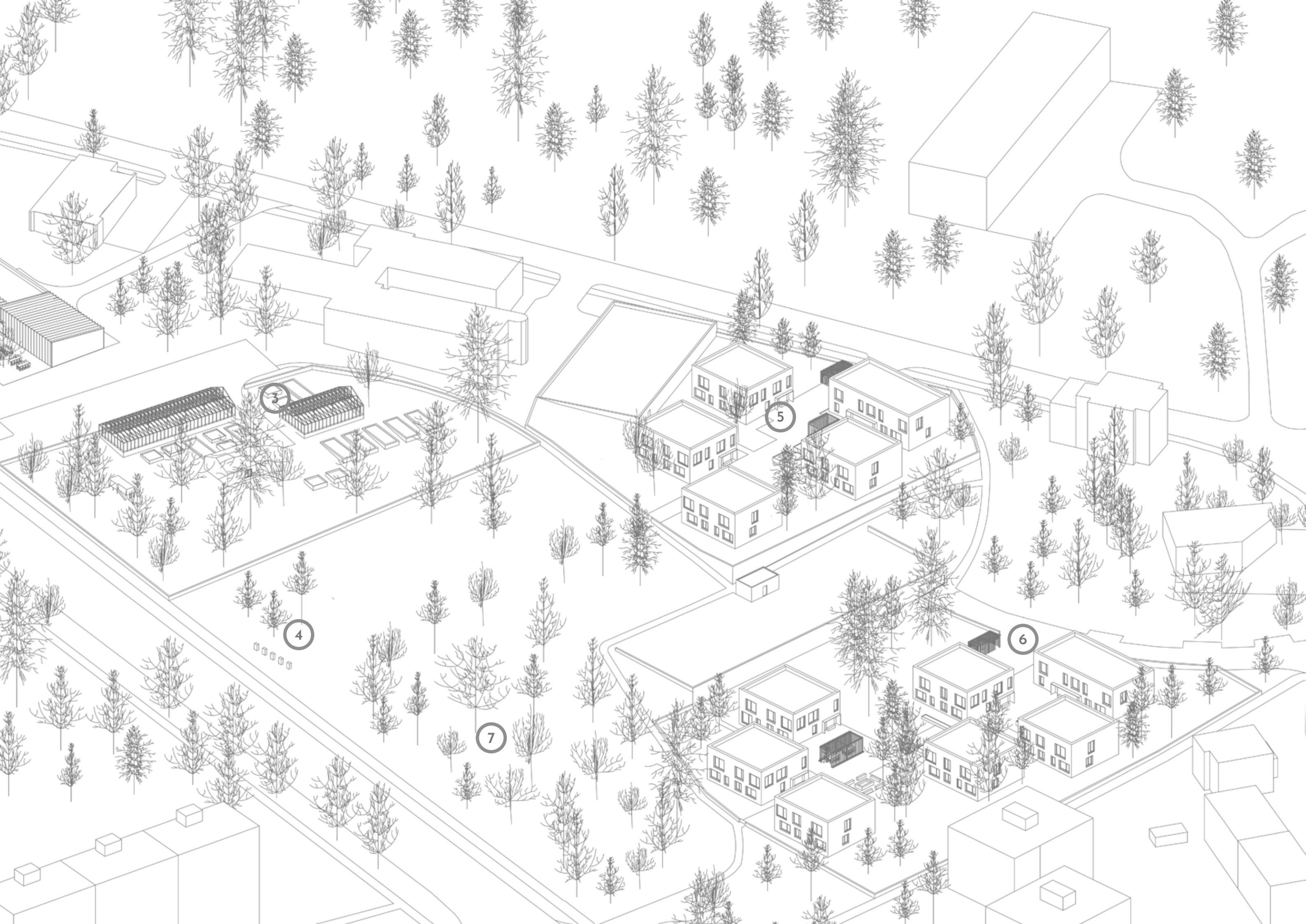
6

JIŽNÍ SKUPINA DOMŮ

7

OVOCNÝ SAD

Urban gardening neboli komunitní zahradničení funguje tak, že si člověk adoptuje svůj záhon, na kterém si vysadí plodiny podle svého uvážení. Pracovně vytíženým lidem žijícím v bytech to přináší možnost vypěstovat si vlastní plodiny, setkávat se s ostatními zahradníky a v neposlední řadě se jim zvedne hladina serotoninu, který se zvyšuje, když se dotýkají půdy. Komunitní zahrádky mohou sloužit také seniorům, kteří již nemají tolik energie, aby zvládli obhospodařovat celou zahrádku v zahrádkářské kolonii.

Součástí každého záhonu je uzamykatelný box, kam si pěstitelé mohou schovat své náčiní. Součástí jsou také dvě stanice na čerpání vody a kompostéry. Aby se podpořila funkce setkávání, je v místě navržen také veřejný gril. Návštěvníci mohou využívat přilehlé bistro k nákupu občerstvení a jeho sociální zařízení.

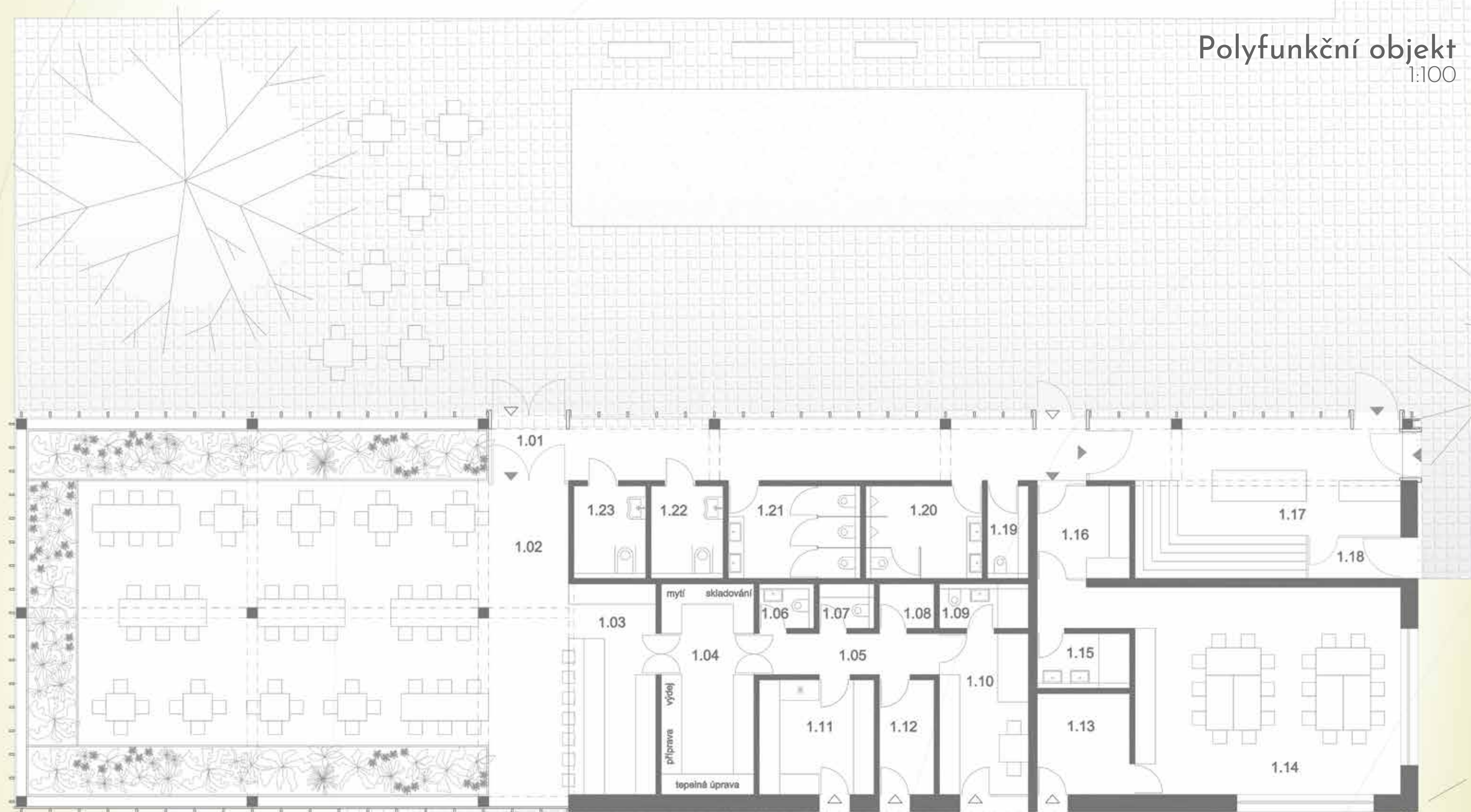

Polyfunkční objekt zahrnuje bistro, klubovnu a obchod. Všechny tyto provozny mají za úkol obohatit život místních a podpořit setkávání lidí s a bez postižení. Klubovna by i díky přilehlé komunitní zahradě a chráněnému zahradnictví sloužila zejména jako prostor pro enviromentální výchovu dětí a mládeže. Zároveň by se zde (a i v prostorách bistra) mohly konat různé workshopy, promítání a zájmové kroužky nejen pro děti, ale také pro seniory, maminky s malými dětmi a všechny ostatní. Obchod by nabízel zejména bio zeleninu, ovoce a vejce ze sousedního chráněného zahradnictví.

Důležitý je také prostor před objektem, který slouží jako zahrádka bistra a je zde také hřiště na petanque, které může přilákat ještě více návštěvníků.

Polyfunkční objekt

1:100

1.01	zádveří/ chodba	37,6 m ²	1.07	úklidová místnost	1,8 m ²	1.13	sklad	7,9 m ²	1.19	úklidová místnost	3,2 m ²
1.02	odbytová zóna	112,1 m ²	1.08	technická místnost	2,1 m ²	1.14	klubovna	50,2 m ²	1.20	WC muži	8,8 m ²
1.03	bar	14,7 m ²	1.09	koupelna zaměstnanci	2,9 m ²	1.15	umývárna	4,3 m ²	1.21	WC ženy	9,8 m ²
1.04	kuchyň	16,6 m ²	1.10	pokoj zaměstnanců	12,2 m ²	1.16	šatna	7,3 m ²	1.22	WC muži bezbariérové	5,7 m ²
1.05	chodba	6,3 m ²	1.11	sklad	11,2 m ²	1.17	obchod	34,5 m ²	1.23	WC ženy bezbariérové	5,7 m ²
1.06	WC zaměstnanci	1,7 m ²	1.12	odpady	5,4 m ²	1.18	sklad	3,2 m ²			

1 m 5 m 10 m 20 m

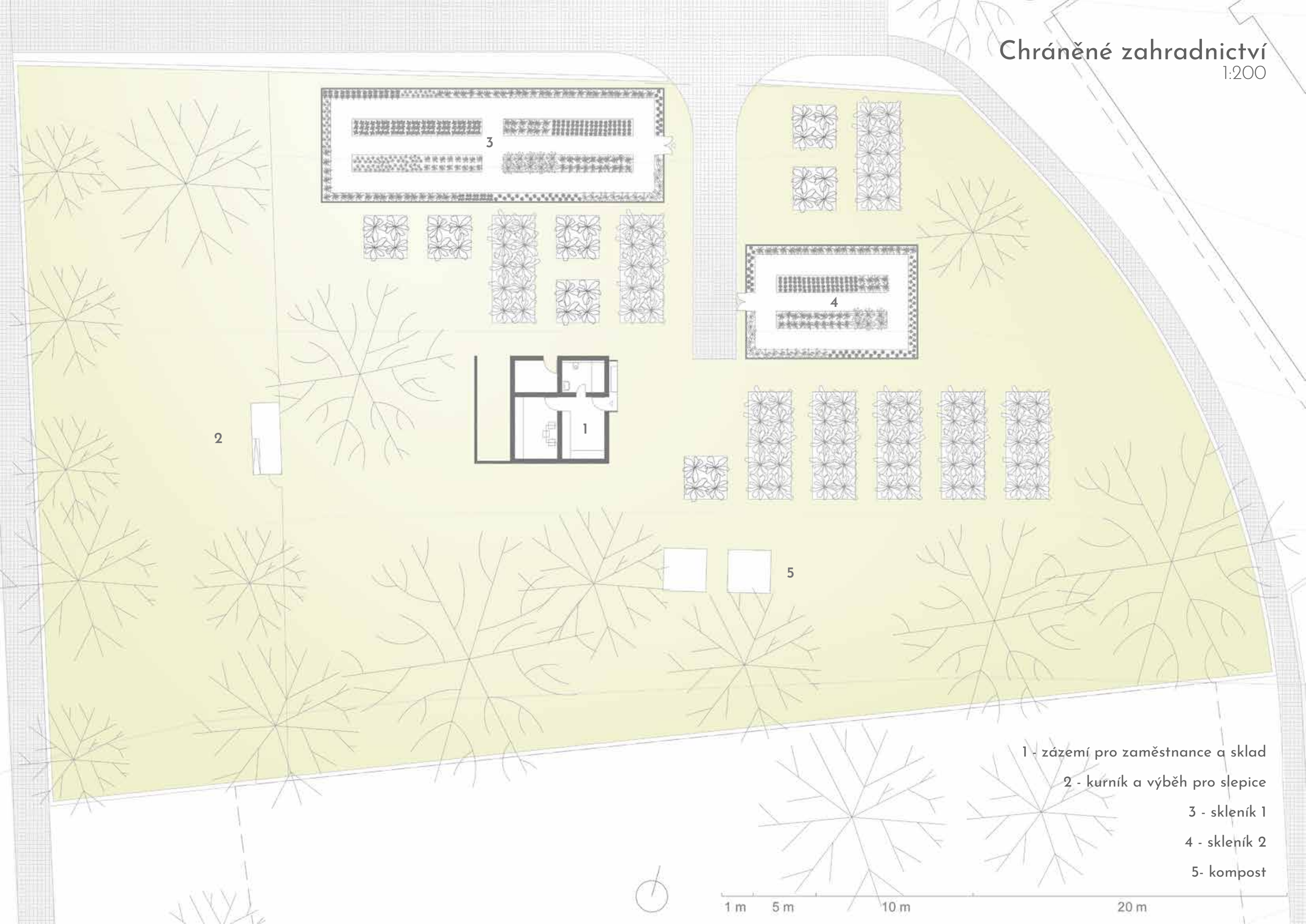

Lidé s postižením často pracují v tzv. sociálně terapeutických dílnách, kde se občas stává, že jejich výrobky nemají zrovna charakter statku, po kterém by byla velká poptávka. Zahradnictví by však nabízelo produkty, které se těší velké popularitě. Výpěstky by se prodávaly v obchodě, jenž je součástí polyfunkčního objektu. V zahradě jsou navrženy dva skleníky, aby provoz mohl být téměř nepřetržitý a nezávisel tolik na ročním období. Zaměstnanci zahradnictví by také pečovali o přilehlý ovocný sad. Součástí areálu by byl i výběh pro slepice, jejichž vejce by se taky mohla prodávat v obchodě. Zaměstnancům by tato práce přinášela pocit uspokojení, jelikož by viděli přímé výsledky své práce a byli v přímém kontaktu s přírodou. Radost by měli taky obyvatelé sídliště Lesná, protože by mohli nakupovat poctivě vypěstovanou zeleninu a vejce od šťastných slepic.

Chráněné zahradnictví

1:200

2

1

3

4

5

1 - zázemí pro zaměstnance a sklad

2 - kurník a výběh pro slepice

3 - skleník 1

4 - skleník 2

5- kompost

1 m 5 m 10 m 20 m

3 //

architektura

Život mimo dům

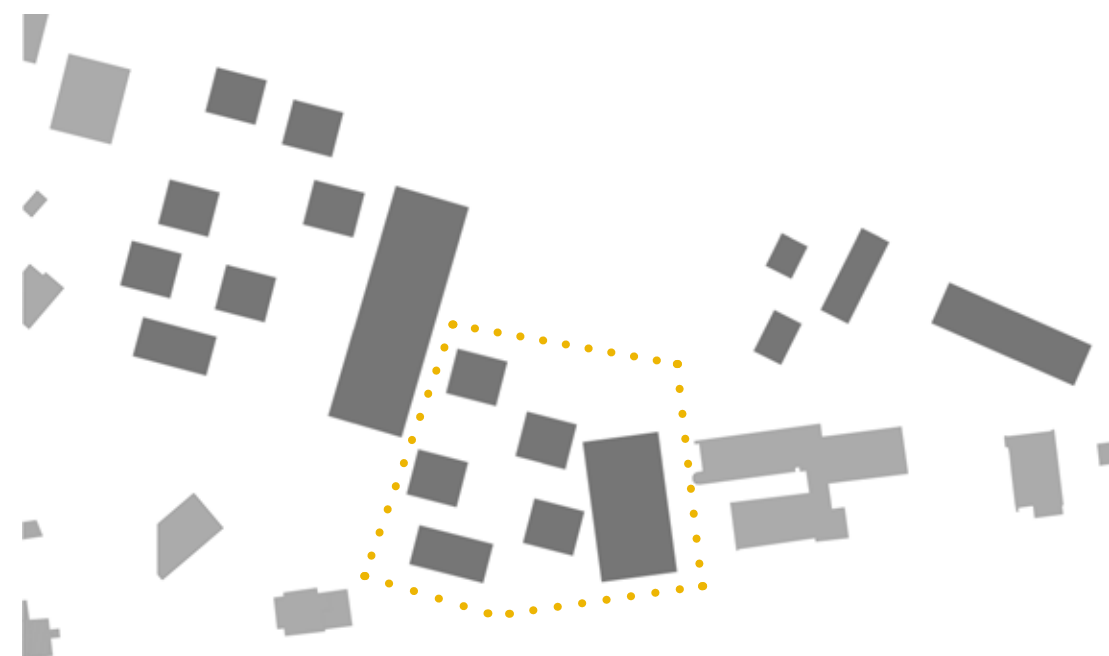
Bydlení je na základně terénních poměrů rozděleno do dvou skupin - jižní a severní. Obě skupiny jsou řešeny na stejných principech. Kromě domů samotných byl pro mě zásadní prostor kolem nich. Cílem bylo navrhnout bydlení v zeleni, které bude podporovat sousedské vztahy a komunitní chování. Chtěla jsem, aby prostor kolem domů byl místem setkávání sousedů, kde mohou trávit víkendová odpoledne nebo se jen zastavit na kus řeči cestou z práce. Zároveň mi přišlo důležité, aby zde mohli obyvatelé trávit čas také sami v soukromí.

Vstupy jednotlivých domů jsou orientovány do centrální části, kde vzniká pomyslná návěs. Každý se cestou domů po návsi projde. Zajišťují se tím tak to, že se sousedé budou znát a vznikne zde až téměř vesnická atmosféra. Pro podpoření této atmosféry je součástí všech domů lavička na zápraží, kde mohou obyvatelé sedět, a když někdo půjde kolem, dát se do řeči. Součástí návsi jsou také aktivity, které mohou podpořit komunitní chování. Jsou zde bylinkové záhony, kde si místní mohou pěstovat bylinky do kuchyně, je zde zelená pergola sloužící jako stinné venkovní posezení a v neposlední řadě se zde nachází ohniště/gril. K užívání těchto provozů je zapotřebí většinou různých náčiní, ta by se nacházela v tzv. sdílených místnostech, které jsou součástí objektu domů. Je zde sklad zahradnického náčiní, sklad zahradního nábytku, sušárna bylin/dílů, sklad dřeva a potřeb pro grilování a kolárna.

Prostor mezi a za domy by byl vyhrazen zeleni a převážně soukromým aktivitám. Díky vzrostlým stromům je zde poměrně komorní atmosféra, která by byla ještě podpořena jejich další výsadbou.

Obsluha domů je zajištěna přes prostor návsi, kam se dá vjet automobilem a kde se nachází také pohotovostní parkovací stání. Dlouhodobé parkování se odehrává v garáží, kde je ke každému parkovacímu stání přiřazena taktéž kóje. Obě skupiny domů jsou ohraničené nízkým plotem, aby celek stále působil otevřeně, ale zároveň bylo jasné, že se jedná o soukromý pozemek.

Toto řešení je pro bráchu ideální, jelikož má moc rád lidi i přírodu. Vysedával by na lavičce na zápraží a zdravil každého, kdo by šel kolem, trávil by určitě hodně času na návsi a všem pomáhal. Určitě by hrabal často trávu a staral se o čistotu přístřešku na popelnici. Věřím, že přítomnost jeho i jeho kamarádů by navíc pozvedávala všem náladu. V tomto tvrzení vycházím z toho, jak to probíhá v bytovém době, kde teď s mámou bydlí. Když jde brácha po chodbě a setká se s někým ze sousedů, hned si s ním plácne a ptá se ho, kde byl a co má dnes za ponožky. Zachmuřený soused se hned směje a začíná mu vyprávět.

Situace severní skupina 1:400

1 - bylinkové záhony

2 - zelená pergola

3 - přístřešek pro popelnice

A - sklad zahradnického náčiní

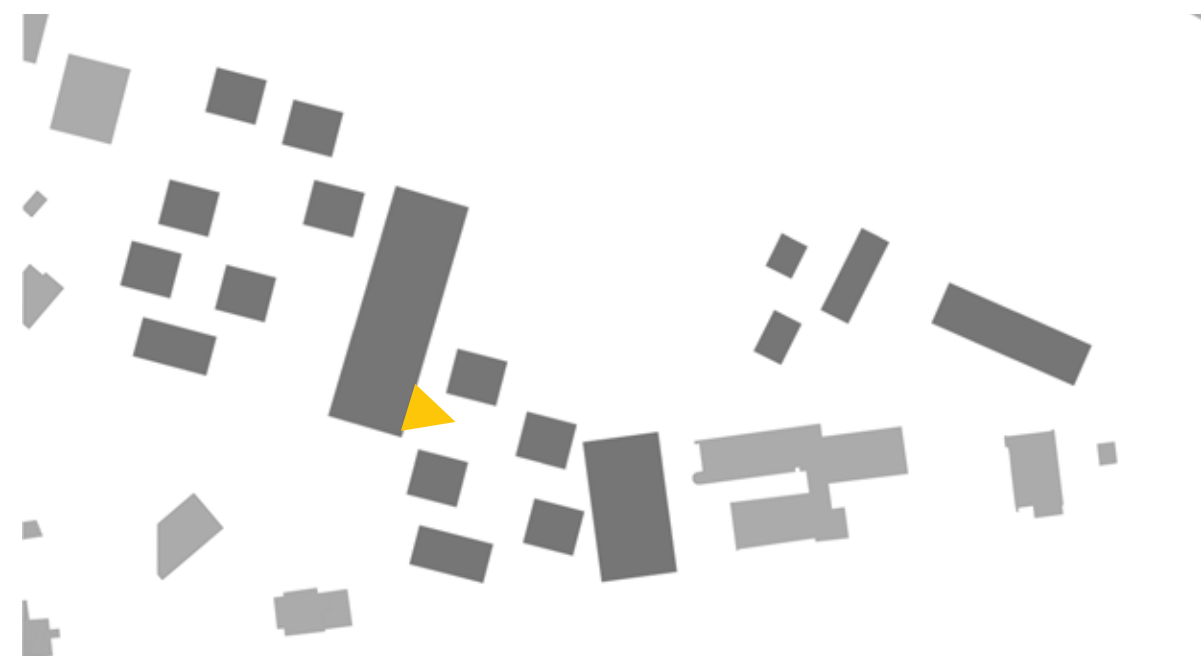
B - sklad grilu a potřeb na grilování

C - sklad zahradního nábytku

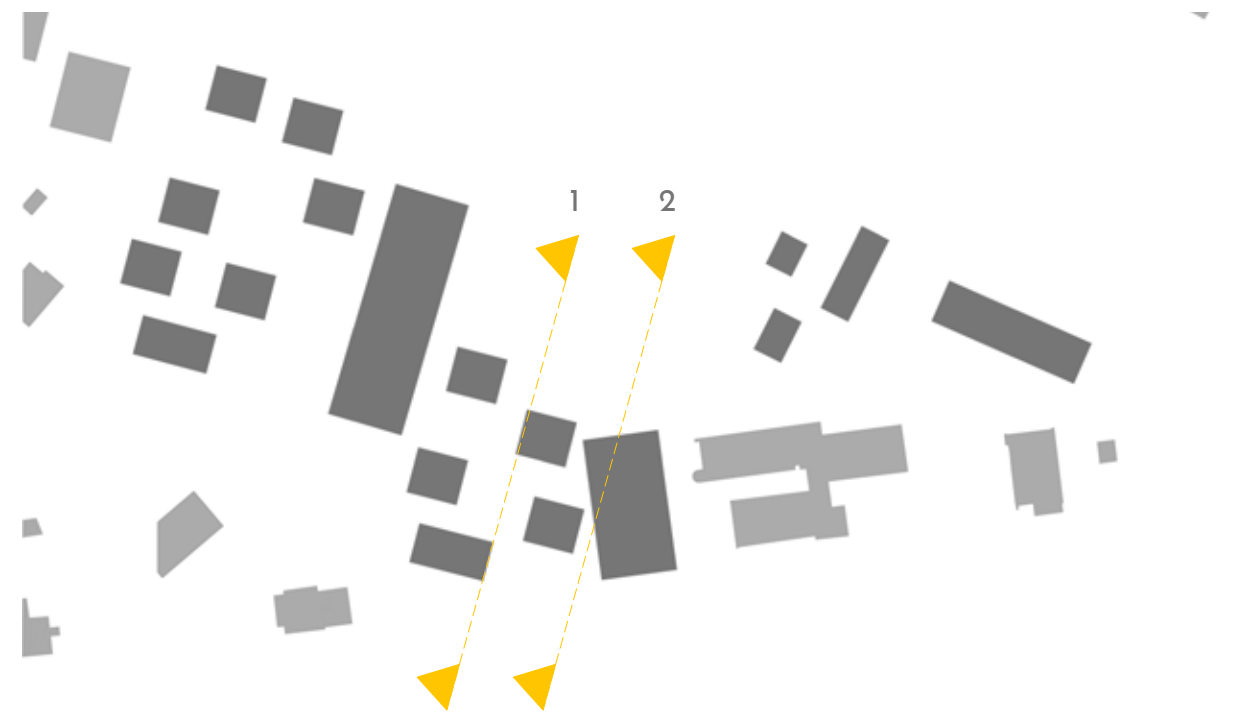
D - kolárna

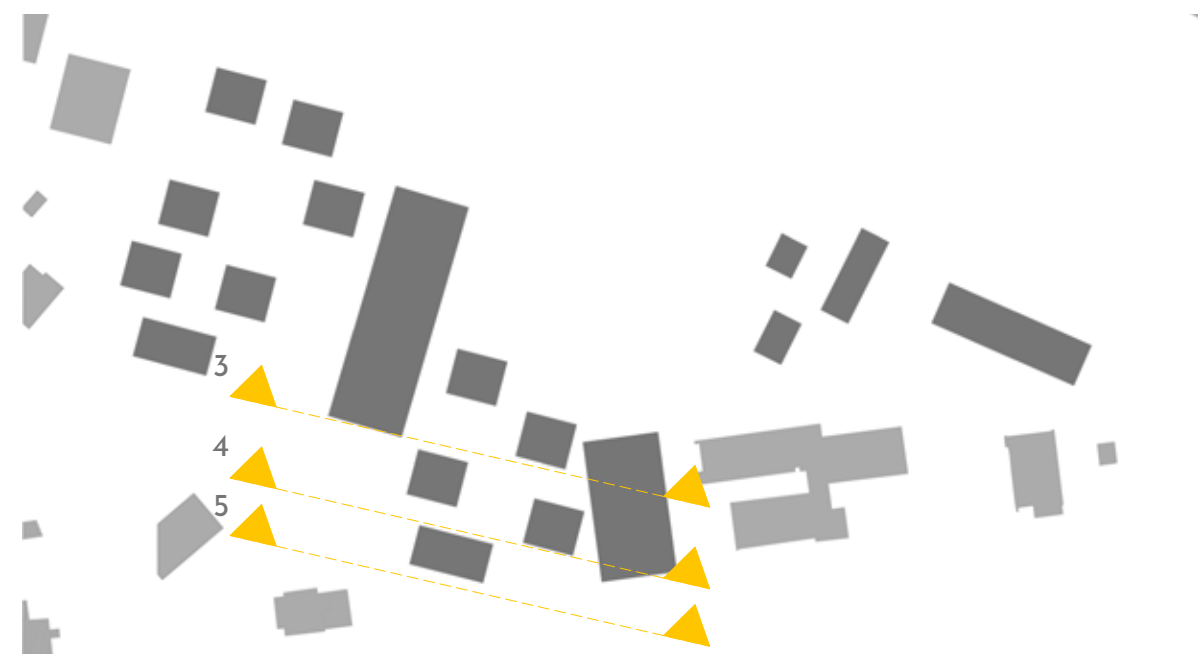

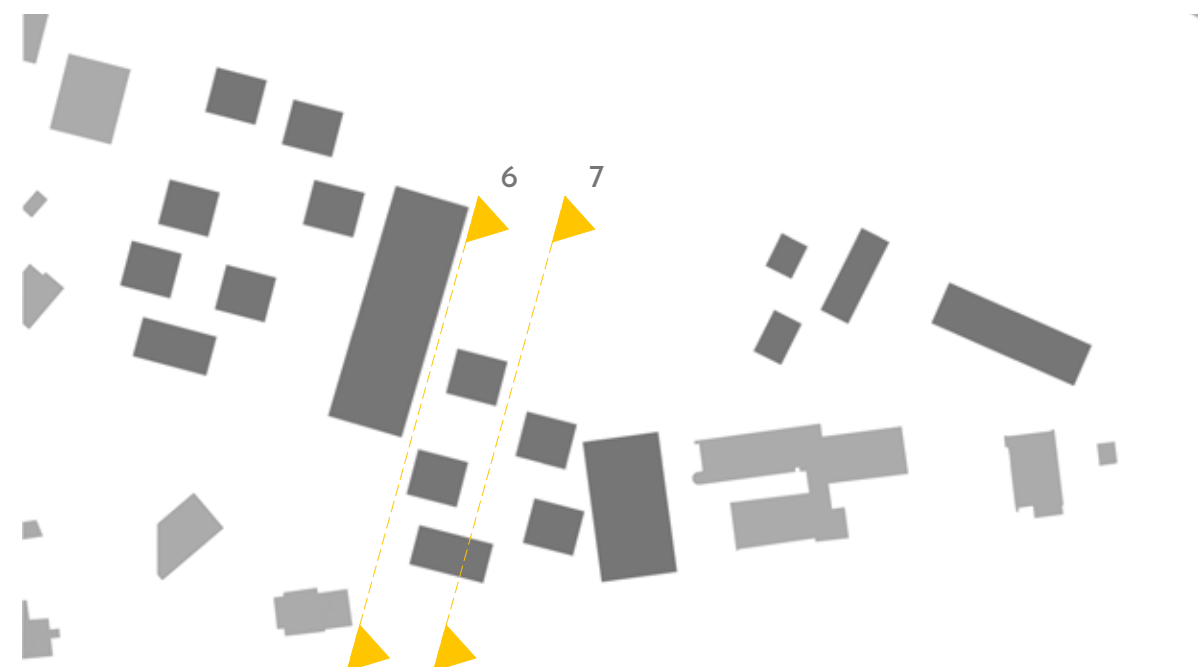

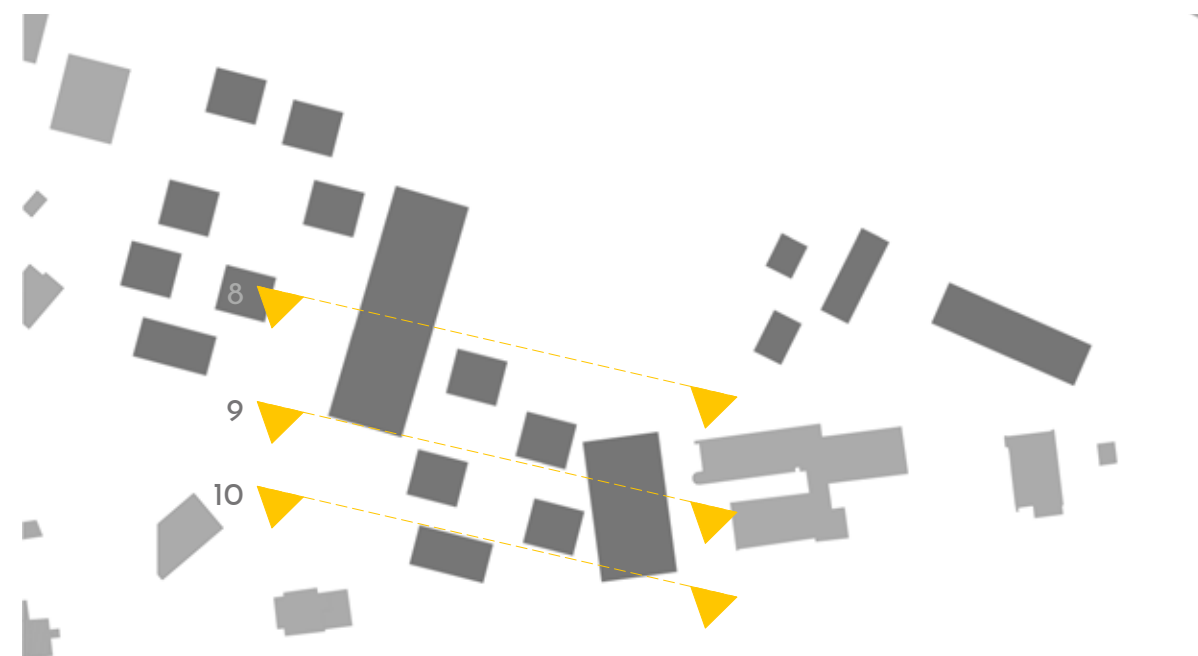

6

7

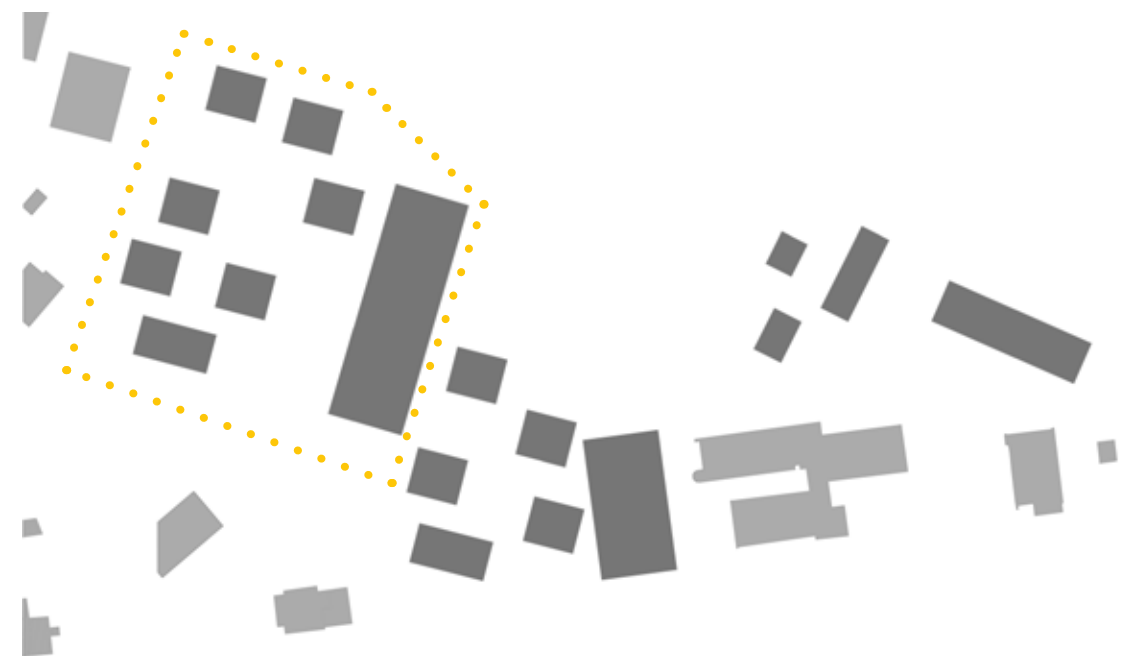
8

9

10

Situace jižní skupina

1:400

1 - bylinkové záhony

2 - zelená pergola

3 - přístřešek pro popelnice

4 - ohniště

A - kolárna

B - sklad dřeva a potřeb k grilování

C - sklad zahradního nábytku

D - sklad zahradnického náčiní

E - sušárna bylin/dílna

F - kolárna

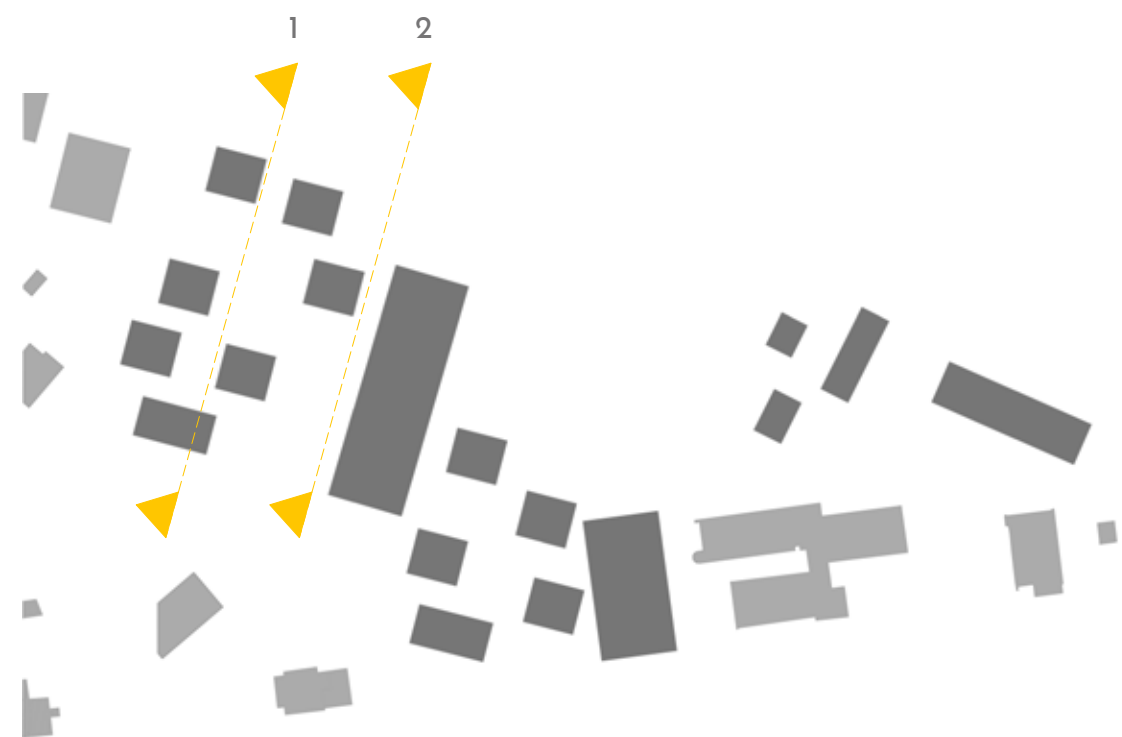

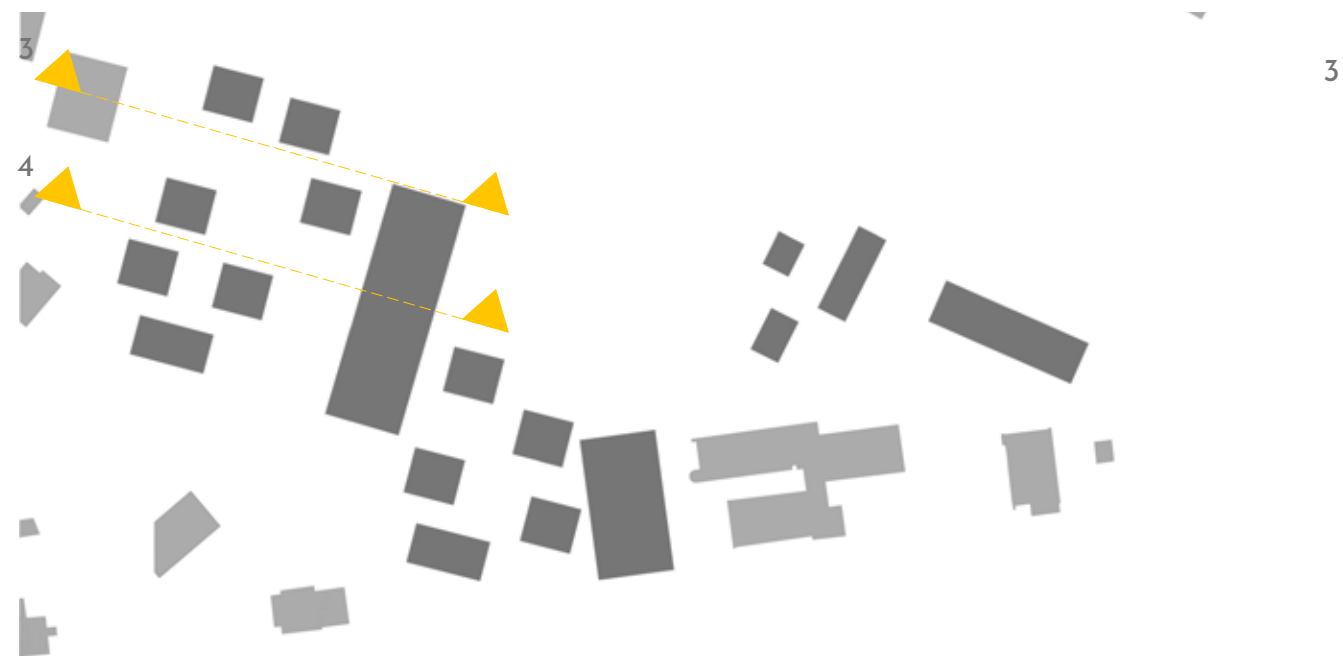

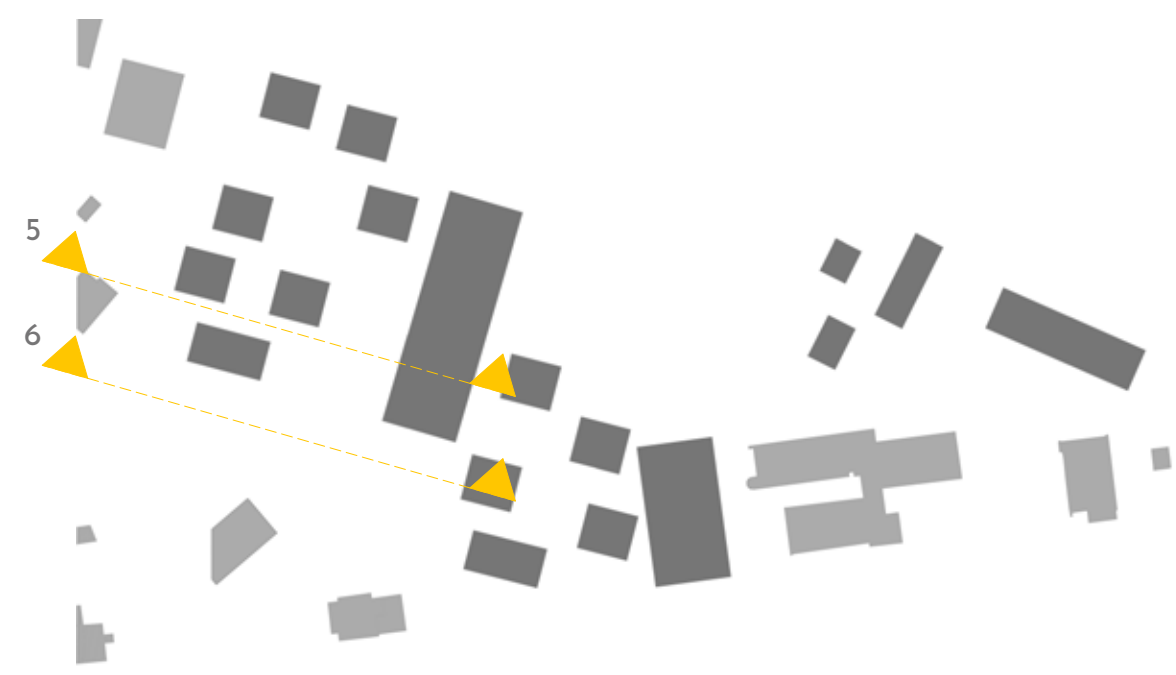

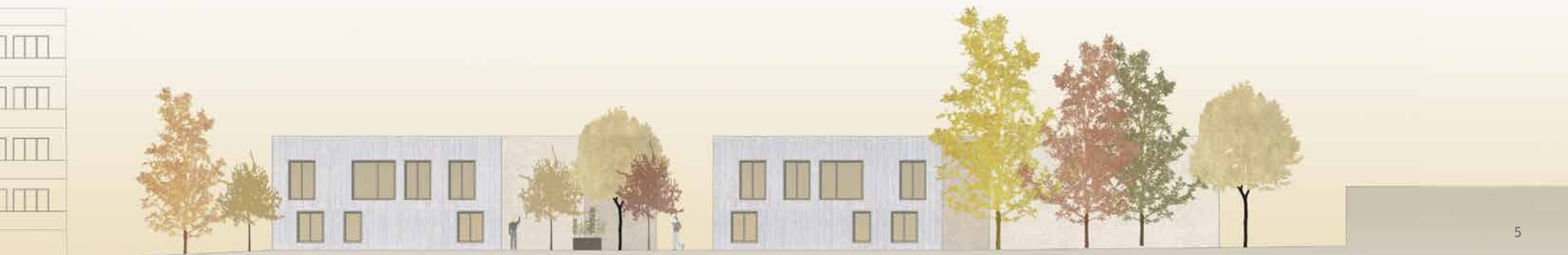

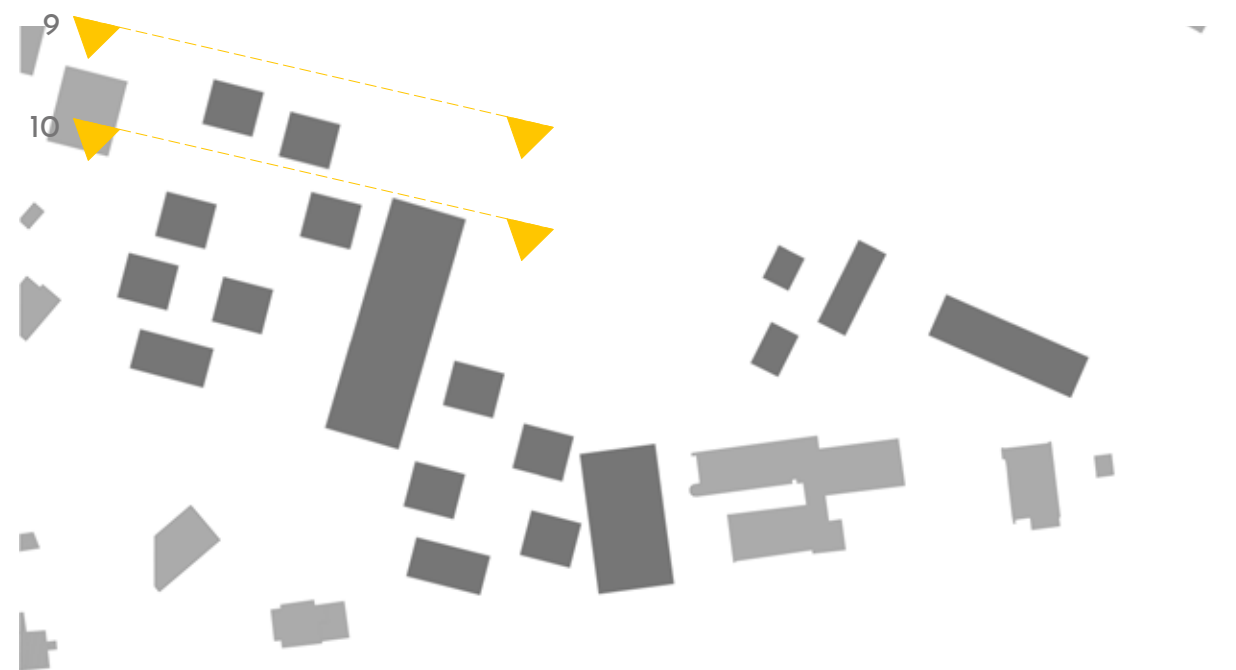

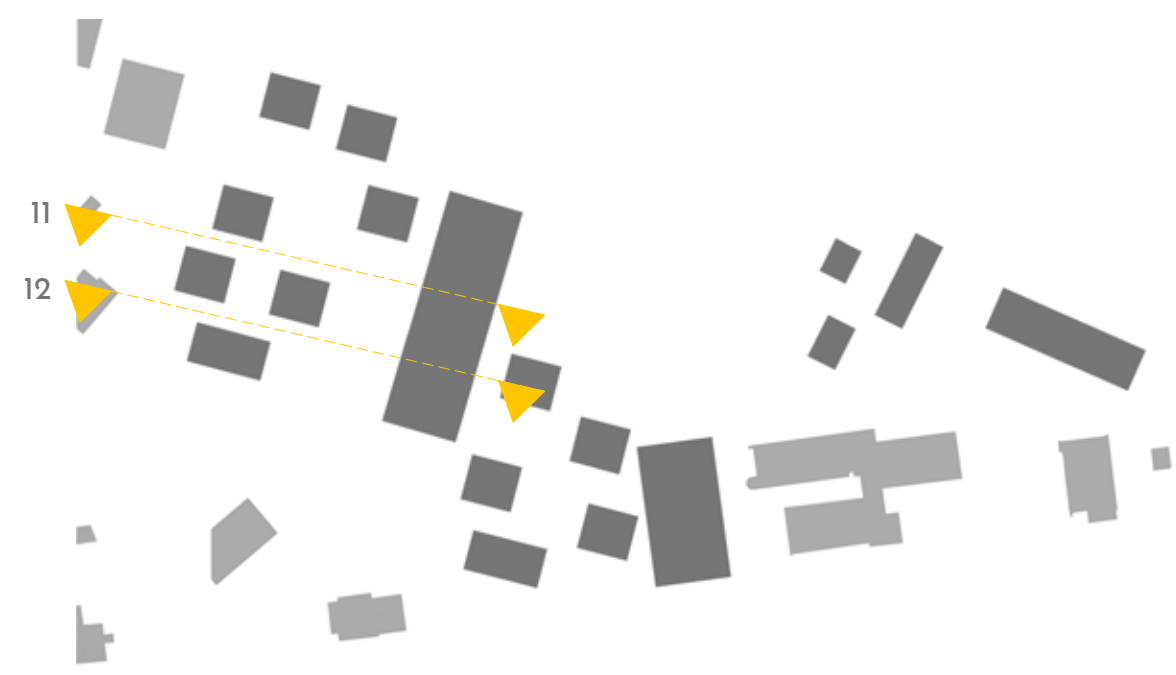
7

8

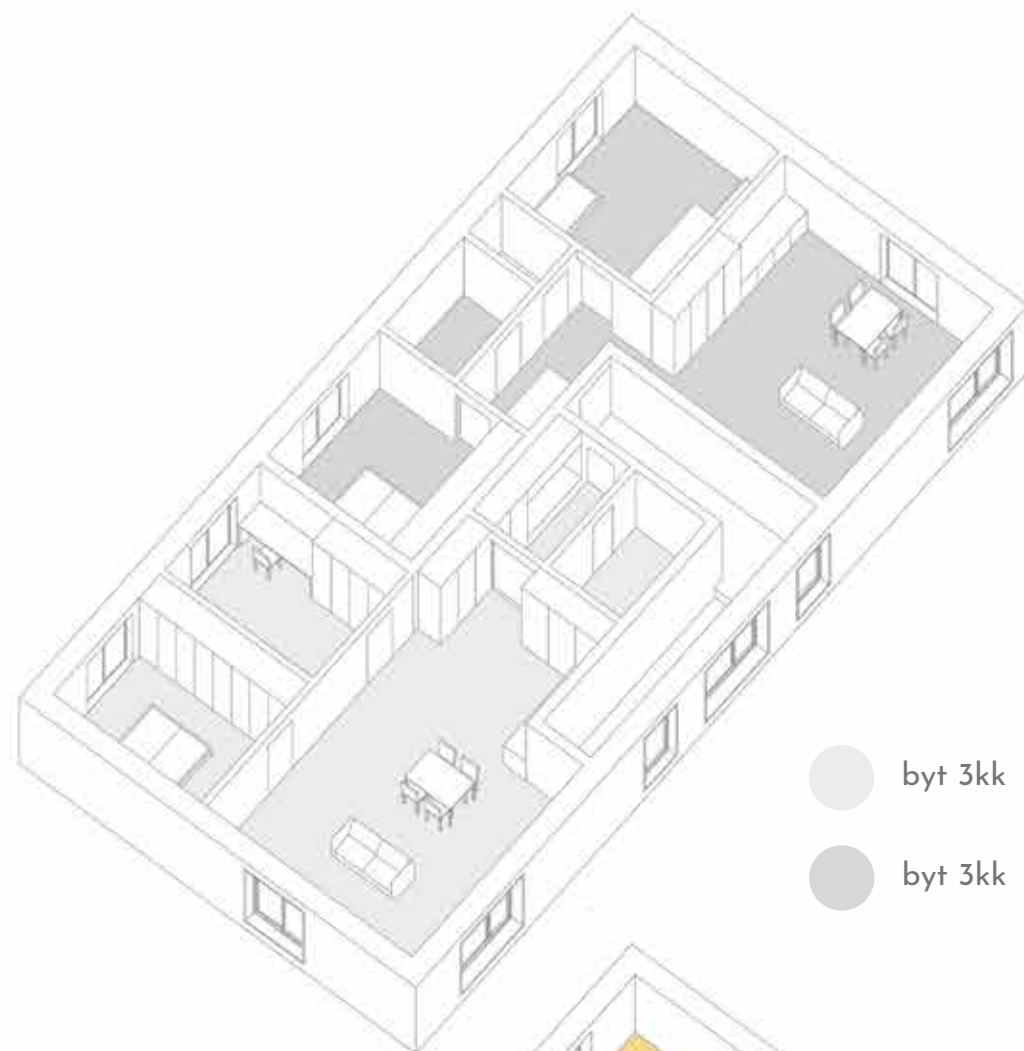

Život v domě

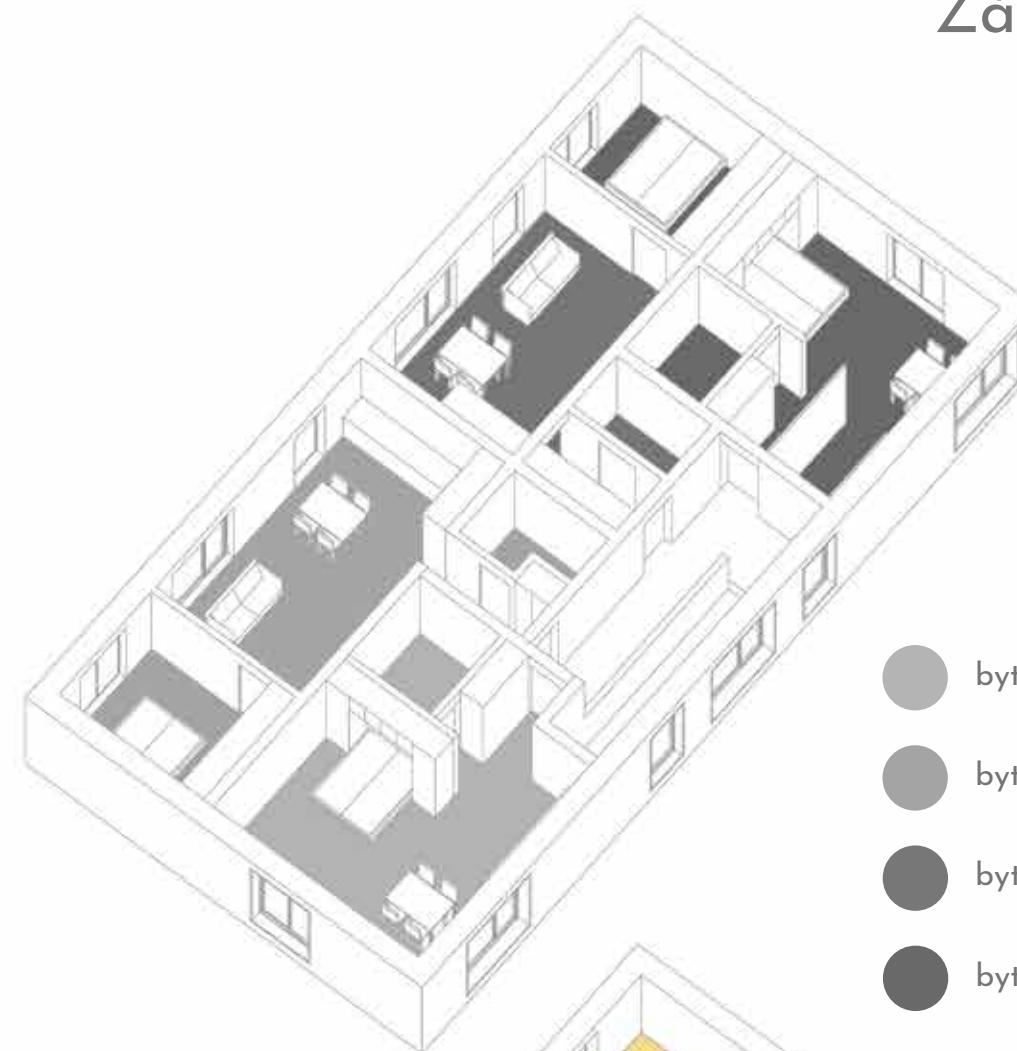
Návrh je názornou demonstrací mého názoru na bydlení osob s postižením. Měli by bydlet v běžných bytech, které jsou rozptýlené mezi byty obyvatel různého věku, vzdělání a zaměstnání. Mělo by se předcházet segregaci, a naopak by se mělo podporovat jejich začleňování do společnosti. Bydlení by se nemělo odehrávat ve velkokapacitních zařízeních, která nerespektují jejich potřeby, nedávají jim dostatek svobody a jak lze v kontextu současné pandemie vidět i ohrožují jejich zdraví. Bydlení by mělo být individualizované a podpořené terénními službami, aby mohli lidé s postižením žít tak samostatně, jak jim to umožňuje jejich stav. Bydlení by měl podporovat stát (obec).

Z důvodu zajištění široké variability možných sousedů jsem se snažila skupiny domů naplnit co nejširší dispoziční škálou bytů, jsou zde malé byty 1kk a 2kk pro jedince a páry a byty 3kk pro rodiny s dětmi. Ve všech dispozicích jsem se snažila o minimalizaci komunikací, uvolnění prostoru a vhodného využití světových stran. Orientace všech bytů je východ – západ. V každé skupině jsou tři typy domů, a to dům se vstupem ze západu a domy se vstupem ze severu nebo jihu (ty jsou téměř totožné, mají však kvůli jiné straně vstupů převrácenou dispozici). Dům se vstupem ze západu má pak dvě varianty dispozic ve 2.np. Domy se vstupem ze severu a jihu mají také vždy shodné 1.np a po dvou řešeních 2.np.

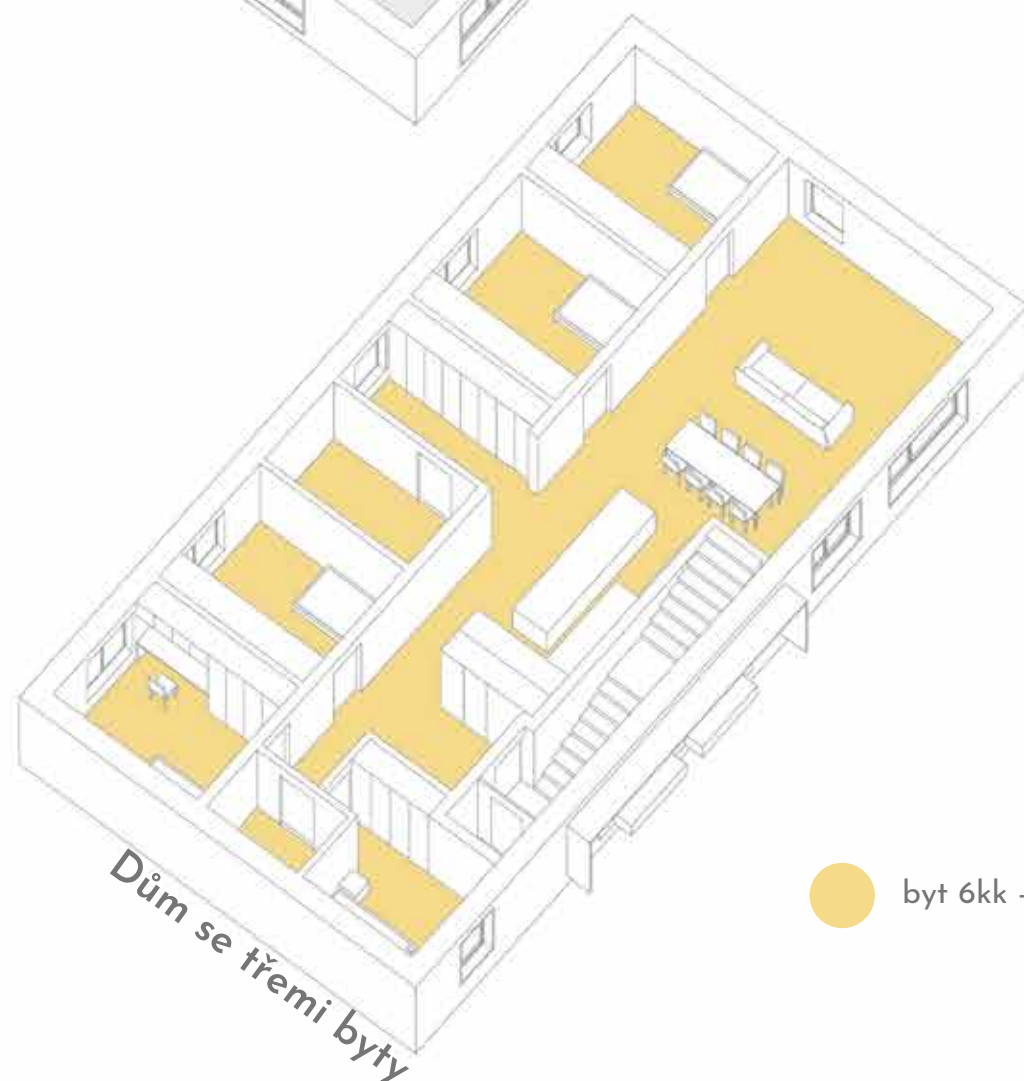
Brácha by chtěl bydlet se svými třemi kamarády, jejich stav jim ale neumožňuje samostatné bydlení. Potřebují asistenci, osobu, která jim bude radit a pomáhat s běžnými životními úkony. V současné realitě by spolu bydlet s největší pravděpodobností nemohli. V chráněných bydleních s nepřetržitou asistencí se zpravidla uvolní jednou za čas jedno místo. Když má člověk štěstí, vyberou právě jeho, ale musí se pak nastěhovat do bytu s cizími lidmi, kteří mnohdy ani nejsou stejného věku. Kdyby jim však obec poskytla byt s asistencí, mohli by všichni spokojeně bydlet společně. Jsou to veselí společenští mladí lidé, kteří chtějí trávit čas spolu a rádi se setkávají s ostatními. Vzhledem k tomu, že potřebují zatím téměř nepřetržitou přítomnost asistenta, je ekonomičtější bydlí-li spolu více lidí. Z toho důvodu je dispozice chráněného bytu tak velkorysá. Zároveň zde bylo třeba počítat s možností, že by v bytě mohl bydlet i člověk s postižením tělesným, proto je celý byt řešen bezbariérově. Obecně se dá tvrdit, že lidé s mentálním postižením jsou velmi společenští a chtějí trávit většinu času ve skupině, proto jsou téměř všechny ložnice otevřené do společenské místnosti. Zároveň se občas vyskytne někdo, kdo má rád svůj klid, a proto je jeden pokoj přístupný přes chodbu. Byt je koncipován tak, aby byl otevřený a přehledný, všichni tak můžou být hodně spolu, což je výhodné i pro asistenta, který může mít o všem přehled.

- byť 3kk
- byť 3kk

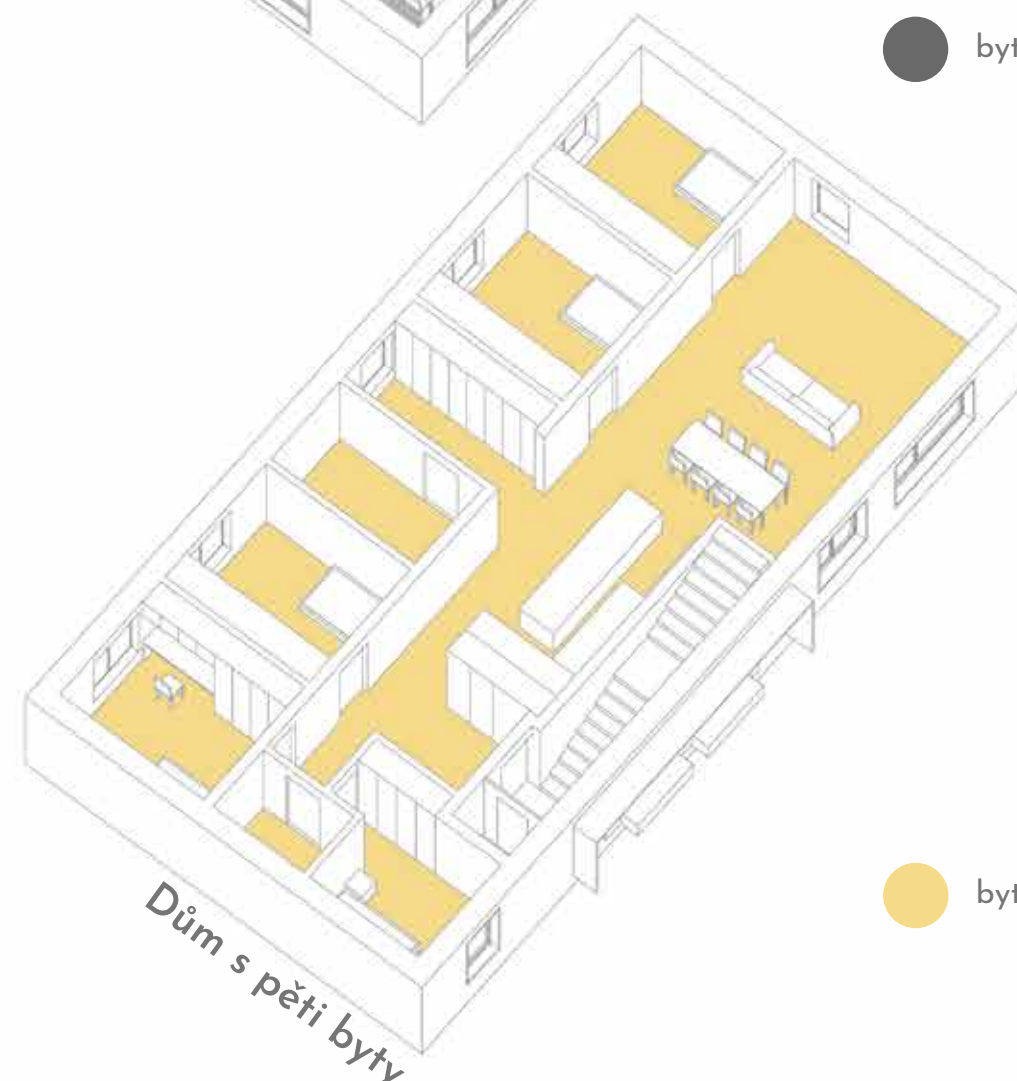

- byť 1kk
- byť 2kk
- byť 2kk
- byť 1kk

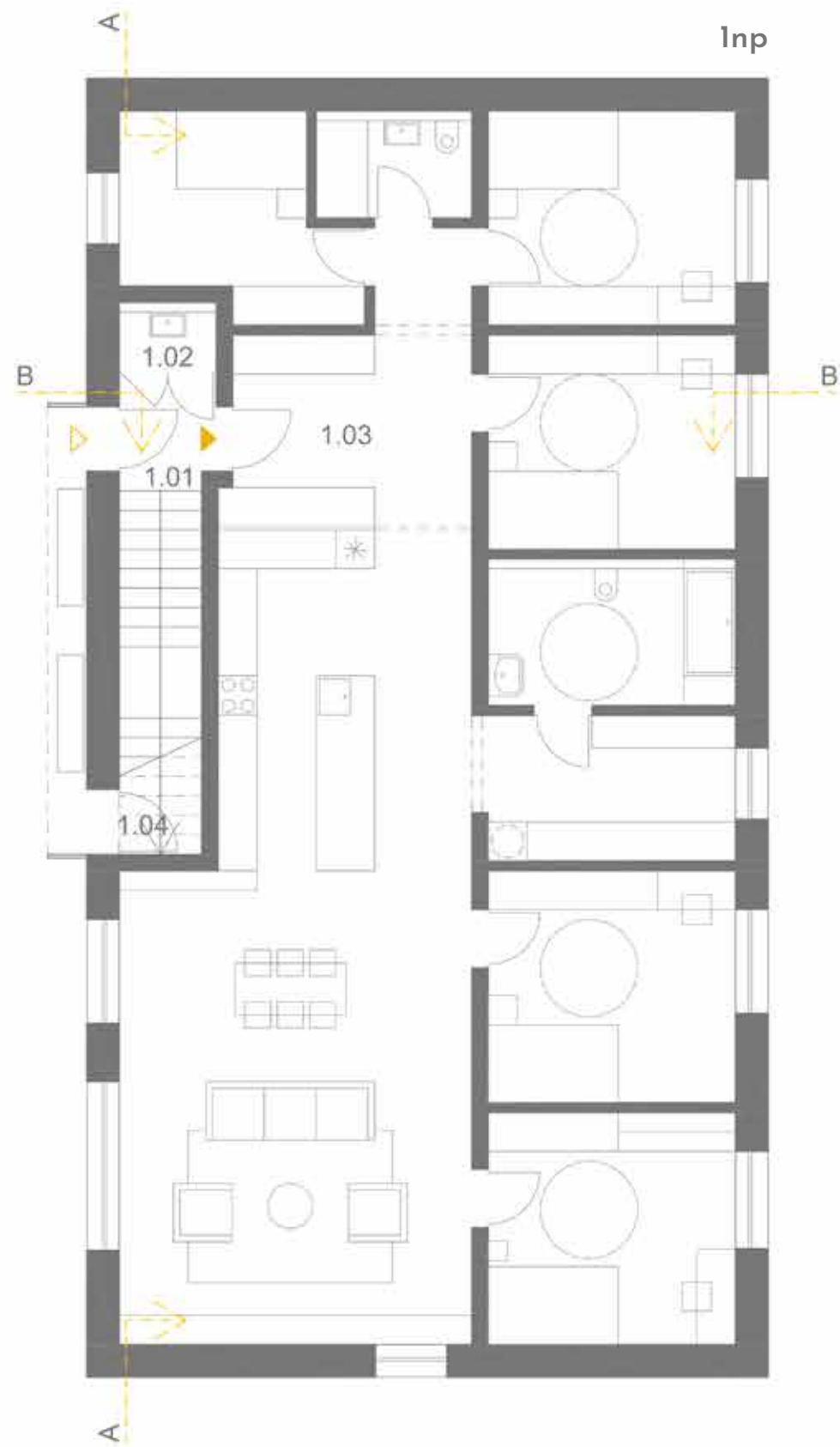
Dům se třemi byty

- byť 6kk - CHB

Dům s pěti byty

- byť 6kk - CHB

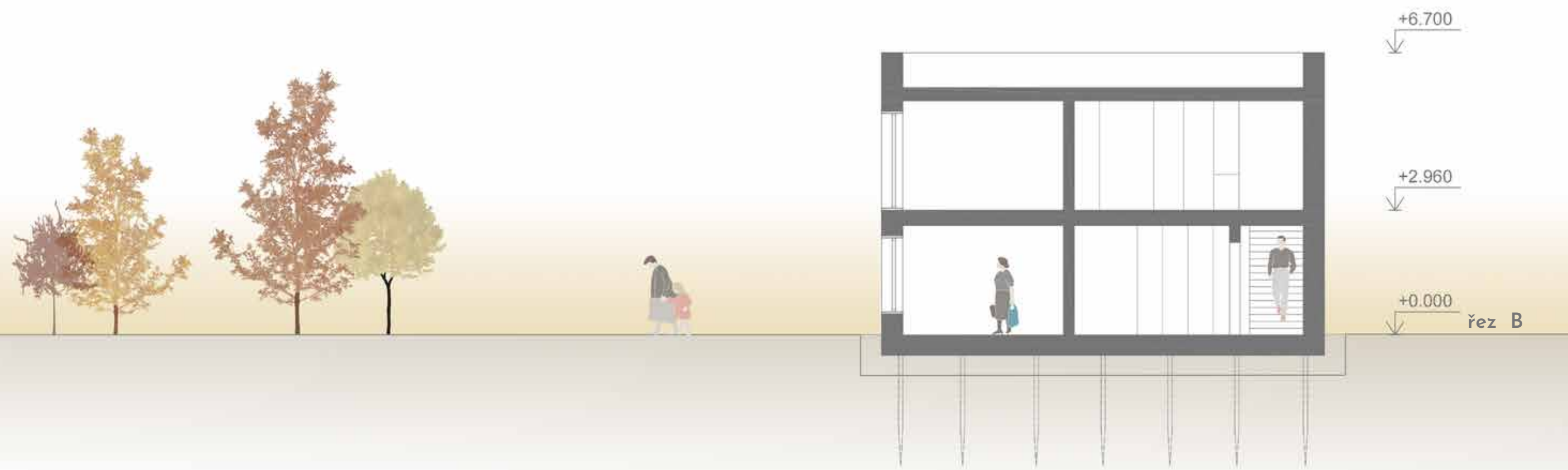
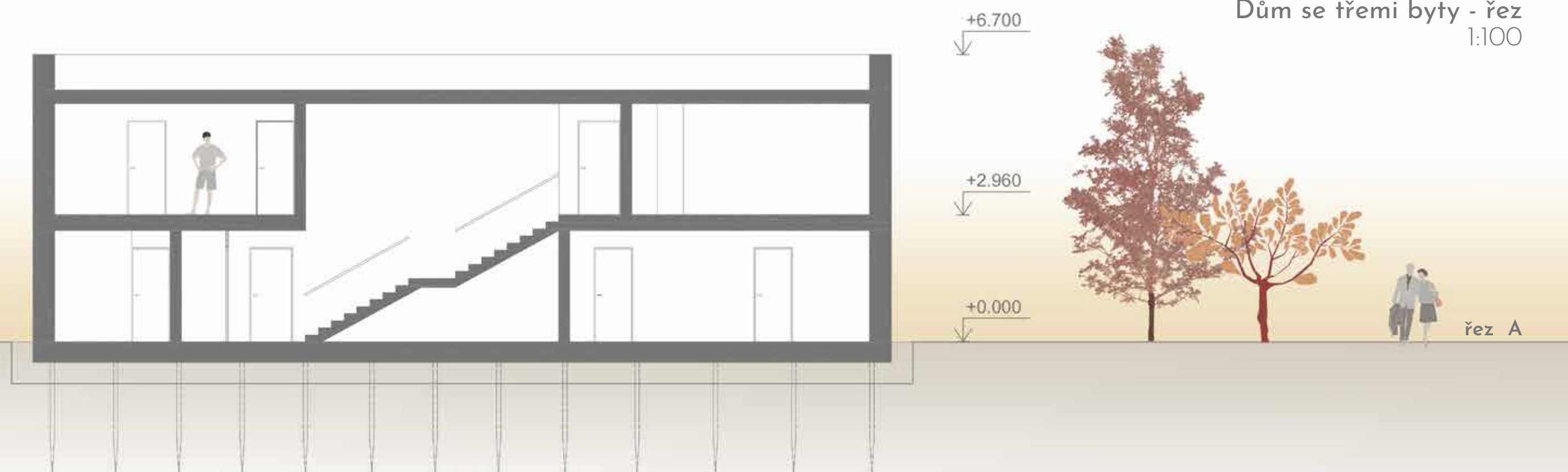
1.01	chodba se schodištěm	9,8 m ²
1.02	úklidová místnost	1,7 m ²
1.03	byt 6kk - CHB	166,1 m ²
1.04	technická místnost	2,7 m ²

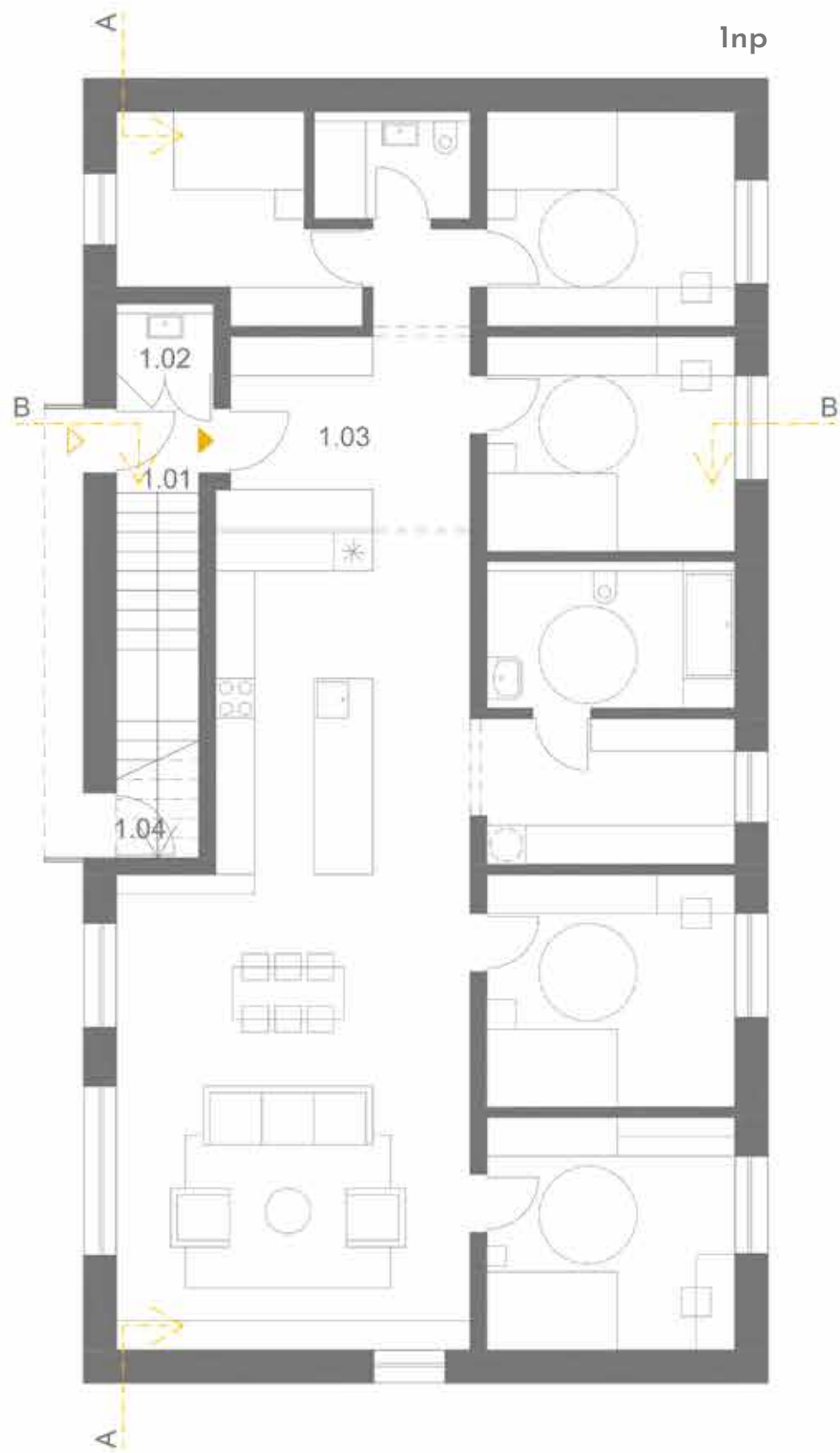

2.01	chodba	7,8 m ²
2.02	byt 3kk	80,9 m ²
2.03	byt 2kk	77,3 m ²

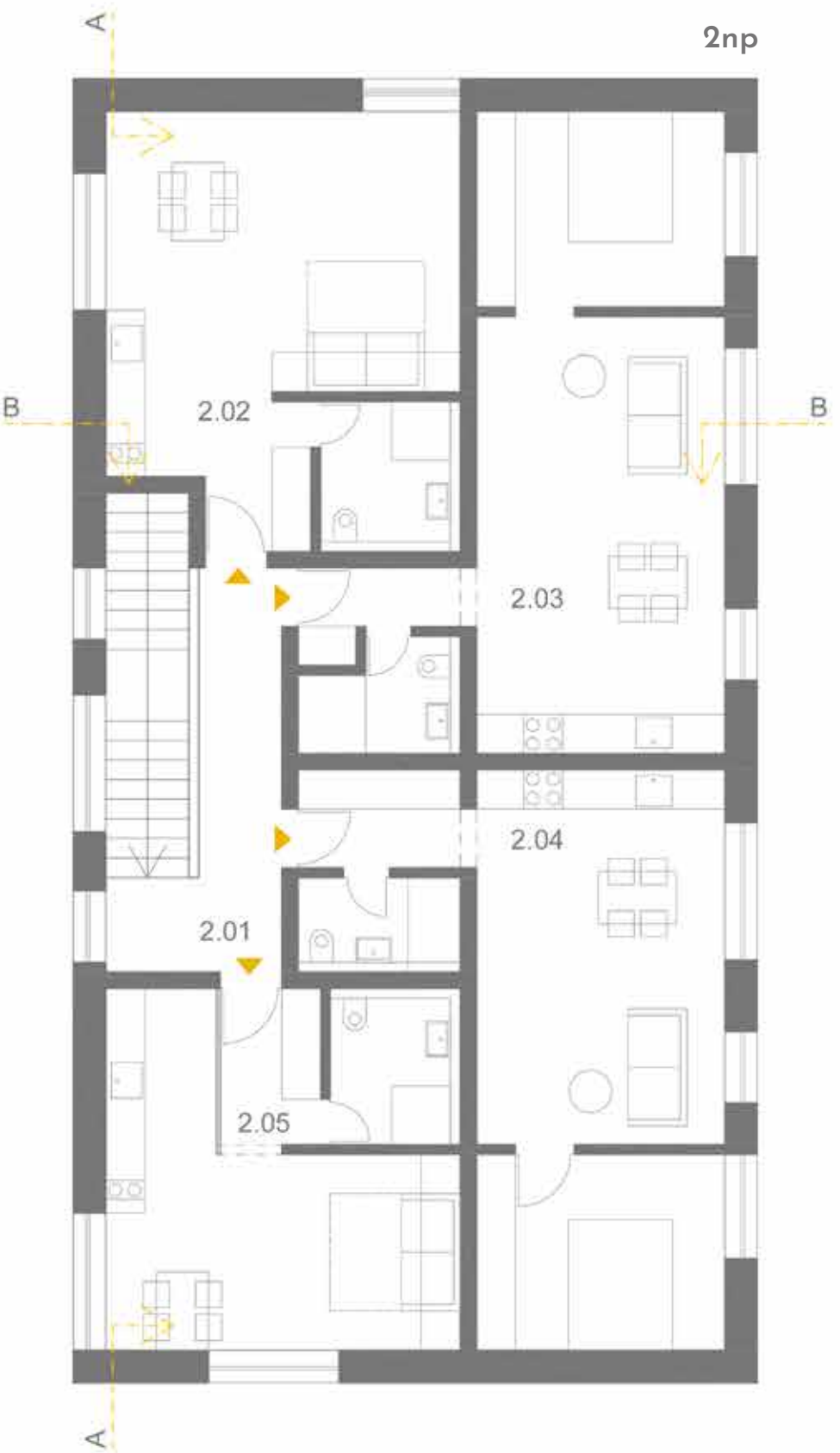

Dům se třemi byty - řez
1:100

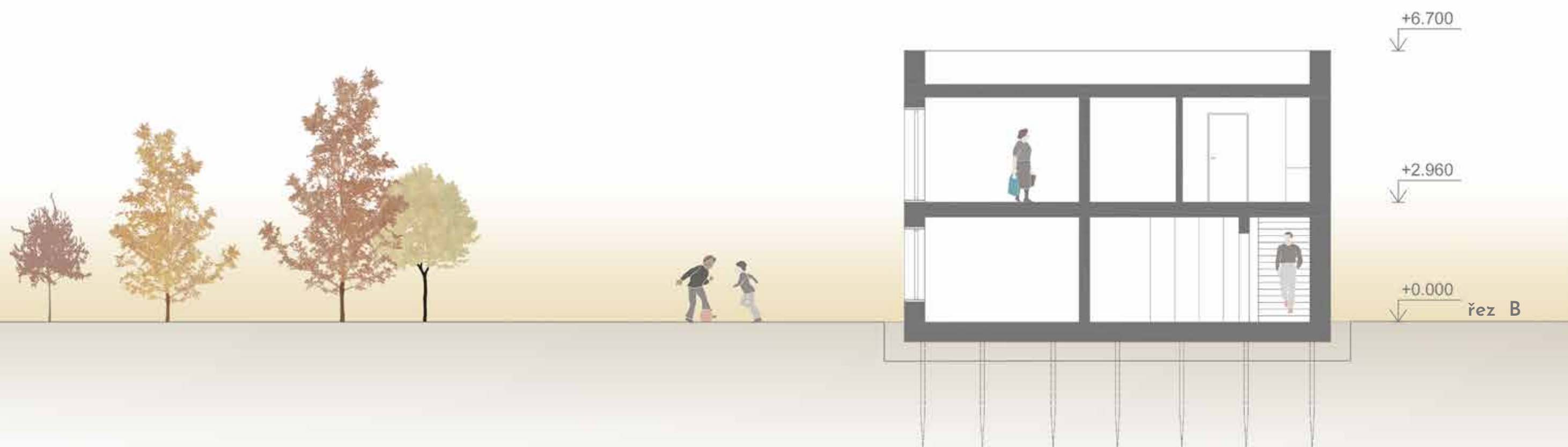
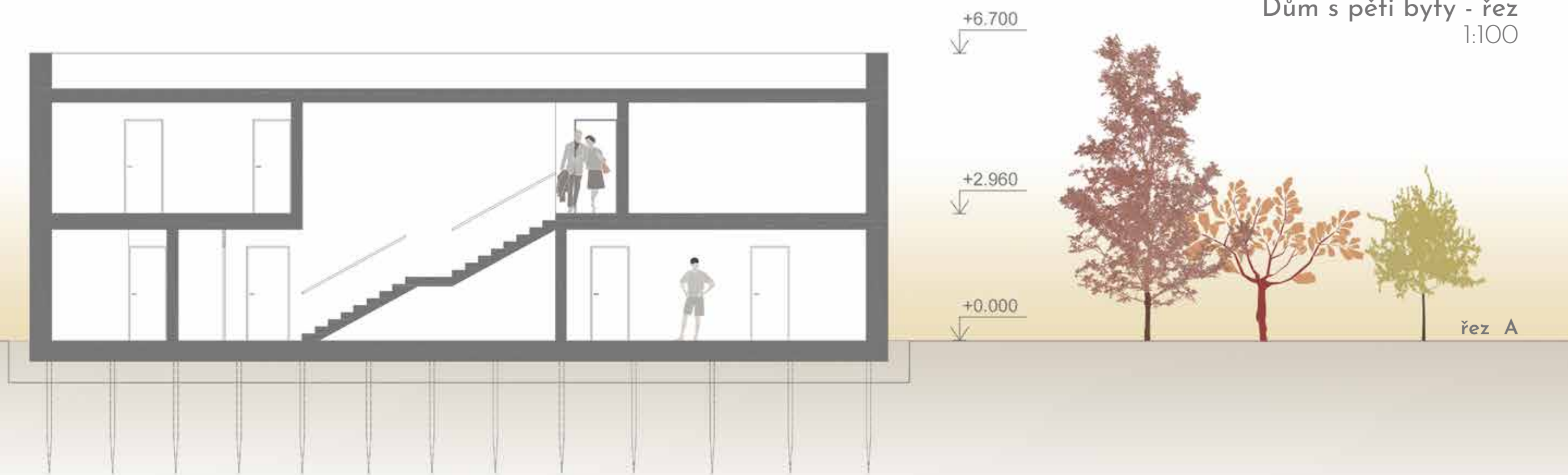
1.01	chodba se schodištěm	9,8 m ²
1.02	úklidová místnost	1,7 m ²
1.03	byt 6kk - CHB	166,1 m ²
1.04	technická místnost	2,7 m ²

2.01	chodba	10,1 m ²
2.02	byt 3kk	34,9 m ²
2.03	byt 2kk	45,4 m ²
2.04	byt 2kk	42,4 m ²
2.05	byt 1kk	30,2 m ²

Dům s pěti byty - řez
1:100

1 m 5 m 10 m 20 m

Co chce mít brácha v pokoji

Co chce mít brácha v pokoji, když nemá k dispozici dost barev

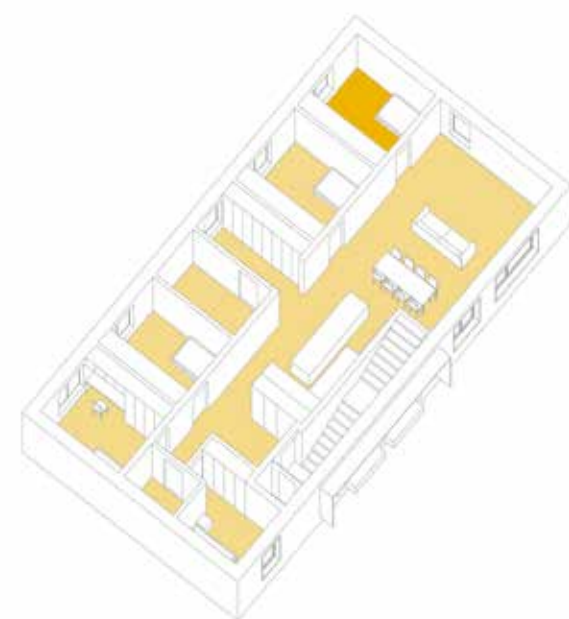

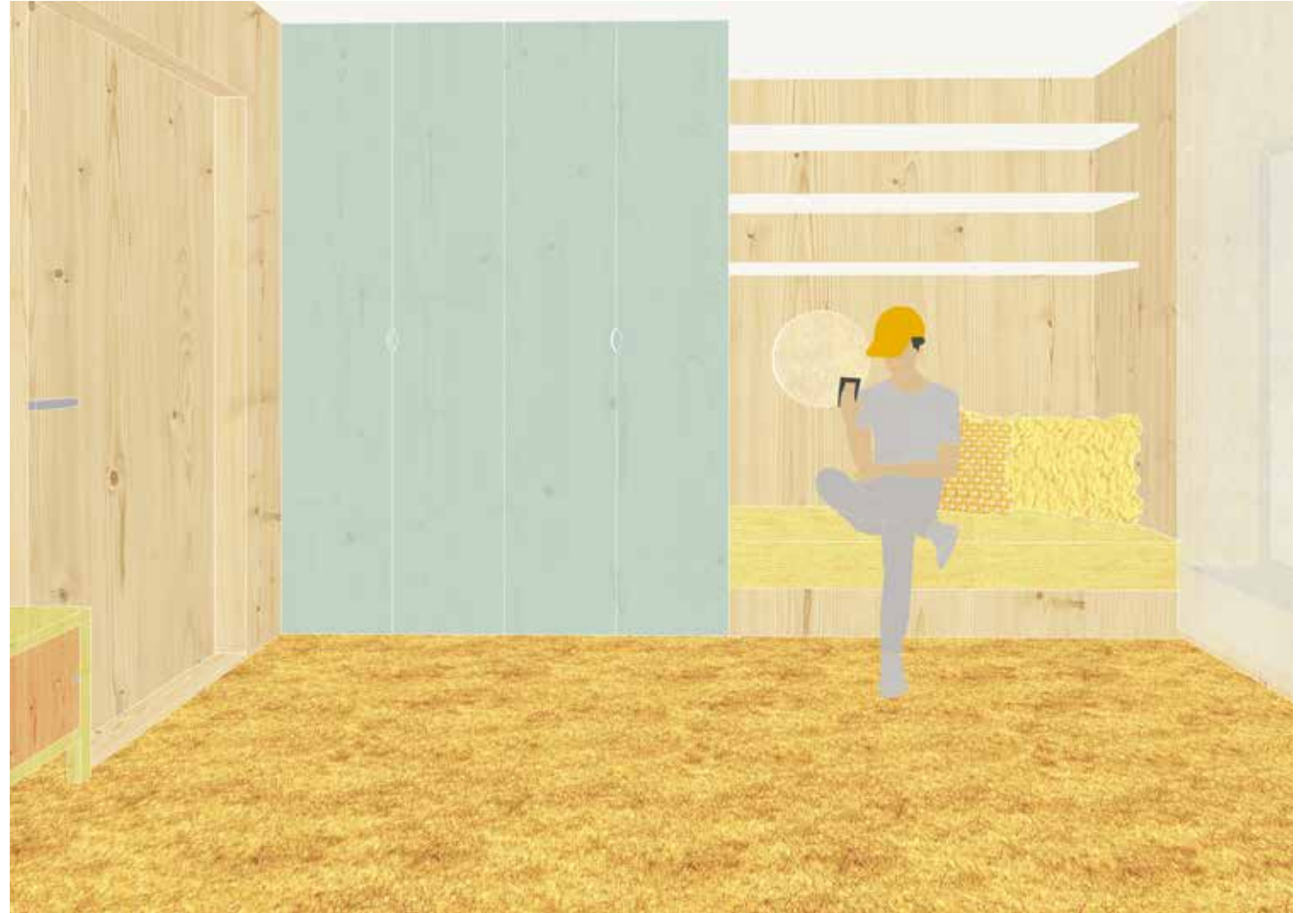
Bráchův pokoj

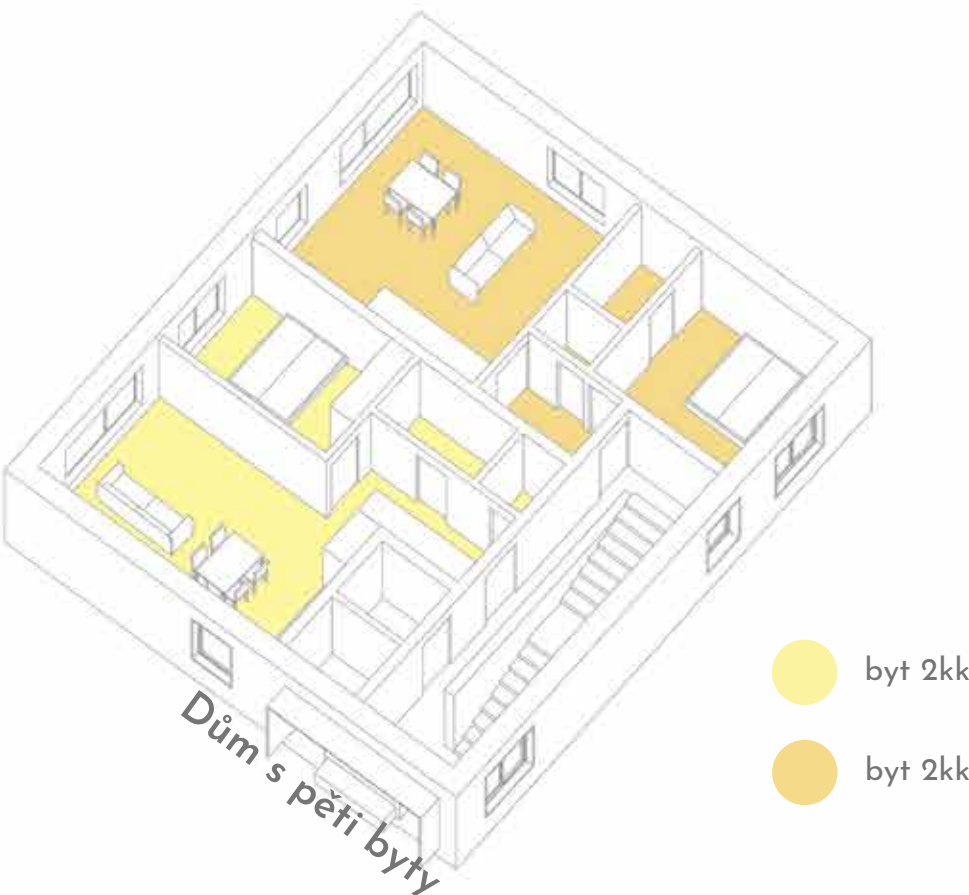
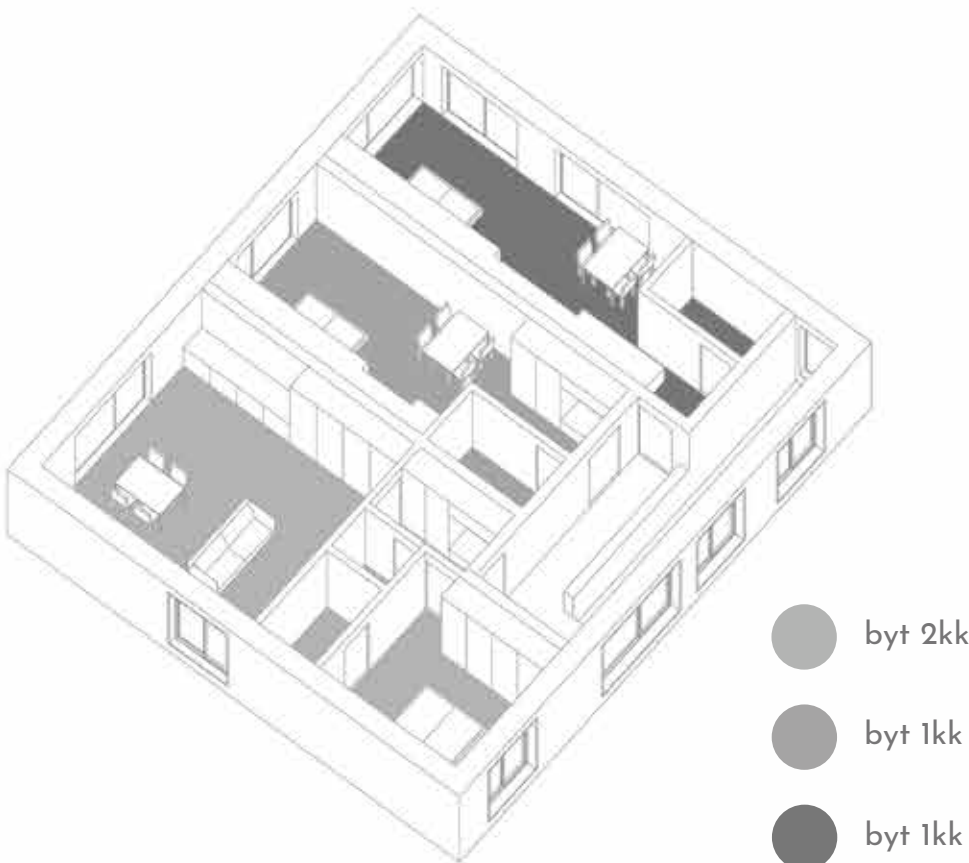
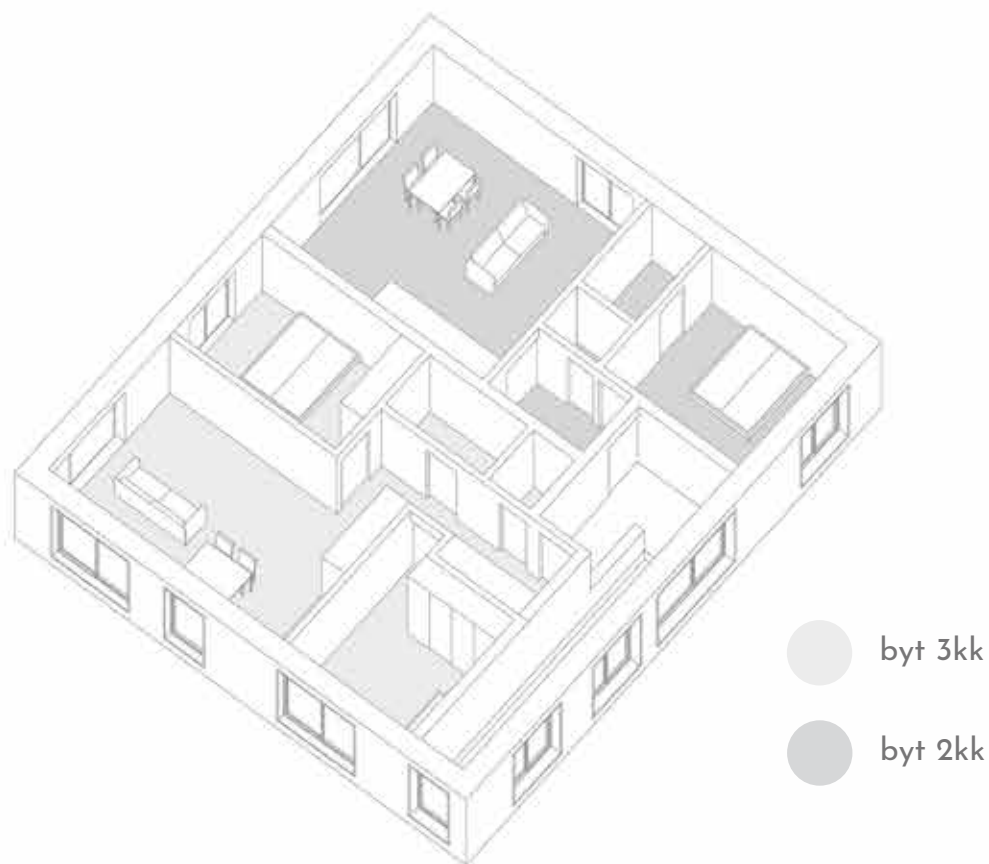
Chtěla jsem, aby se do projektu promítl skutečně kus bráchy, nejlépe aby on sám něco navrhnul. Ukázala jsem mu 3d model celého projektu a hodnotil ho kladně. Potom jsem mu ukázala i 3d model jeho domu a jejich bytu. Má jasno v tom, s kým by chtěl bydlet a taky měl hned jasno v tom, který pokoj by byl ten jeho. Potěšilo mě, že to byl právě ten, který jsem si myslela, že by si vybral, tedy ten úplně na konci, který má dveře do obývacího pokoje.

Chtěla jsem zjistit, jaké jsou atributy ideálního pokoje podle bráchy. Takže jsem ho požádala, aby mi nakreslil věci, které jsou pro něj v pokoji nejdůležitější. Těžko říct, jestli nakreslil opravdu to, co si myslí, ale dělali jsme to dvakrát a pokaždé kreslil to stejné, takže předpokládám, že ano.

Nejvíce si přál, aby byl po celém pokoji koberec, takový ten chlupatý. Má totiž hrozně rád chlupaté heboučké předměty. Vzpomněla jsem si na ložnici Adolfa Loose vystlanou kožešinou, a to se mu líbilo, ale hned vedle si všiml obrázku interiéru Brummelova domu v Plzni s výraznými žlutými prvky, a to ho skutečně nadchlo a nejspíš i inspirovalo, takže pak už jeho ilustrace nabrala značně žlutý nádech. Nicméně jsem do pokoje použila skutečně všechno, co si nakreslil, a i ve stejné barevnosti. Jediné, co jsem změnila bylo křeslo, místo toho jsem mu do pokoje navrhla skrytou válenku za skříní, která se mu ale moc líbila.

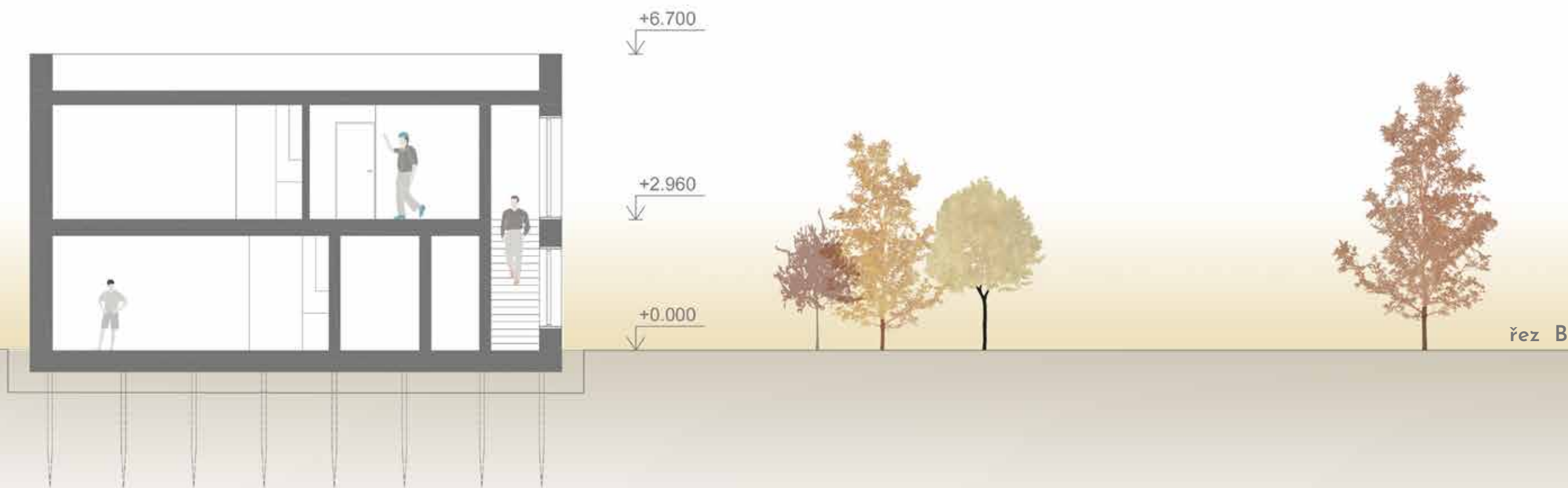
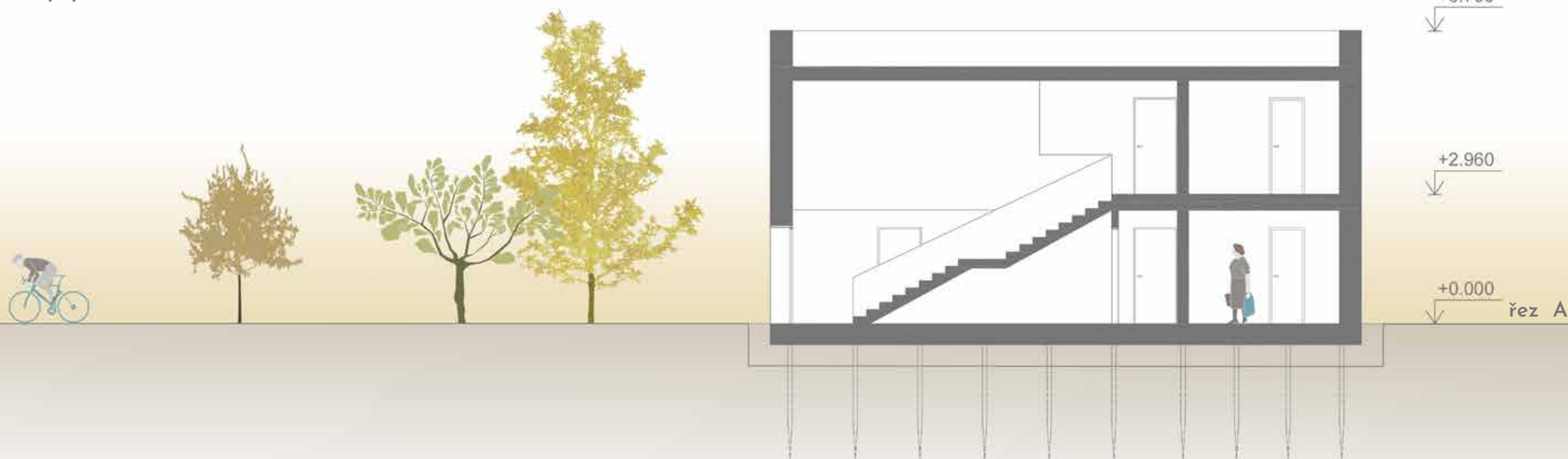
1.01	chodba se schodištěm	21,6 m ²
1.02	sdílená místnost	2,9 m ²
1.03	technická místnost	2,7 m ²
1.04	byt 2kk	50,9 m ²
1.05	byt 2kk	52,9 m ²
1.06	úklidová místnost	2,6 m ²

2.01	chodba	7,8 m ²
2.02	byt 3kk	65,4 m ²
2.03	byt 2kk	52,9 m ²

Dům se čtyřmi byty - řez
1:100

1 m 5 m 10 m 20 m

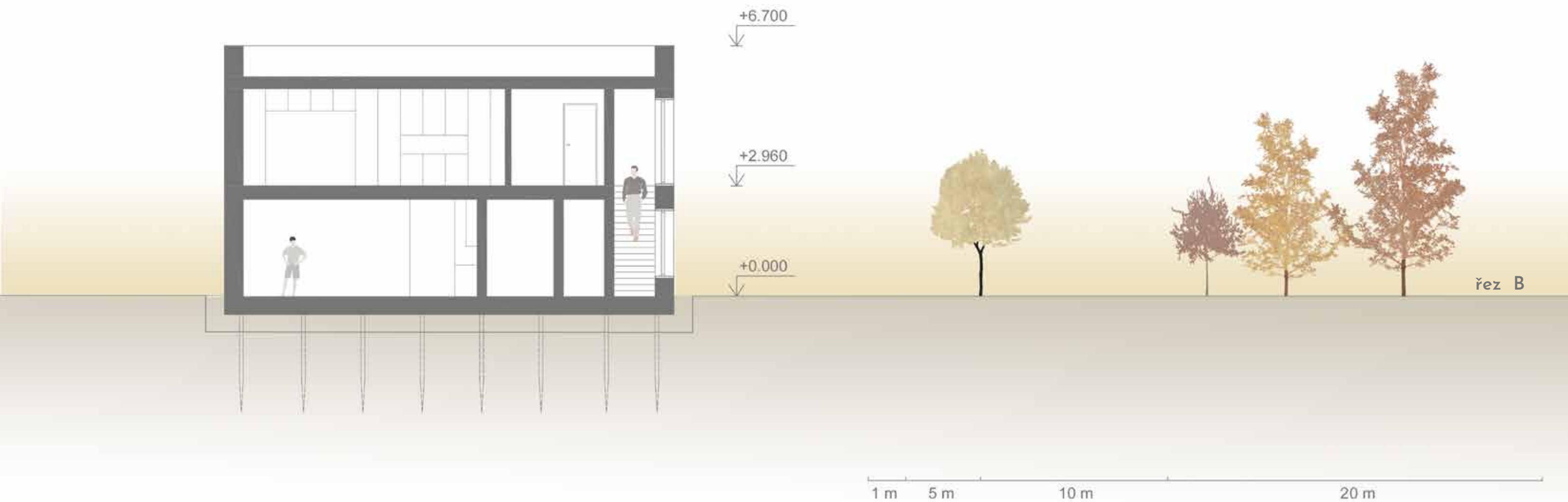
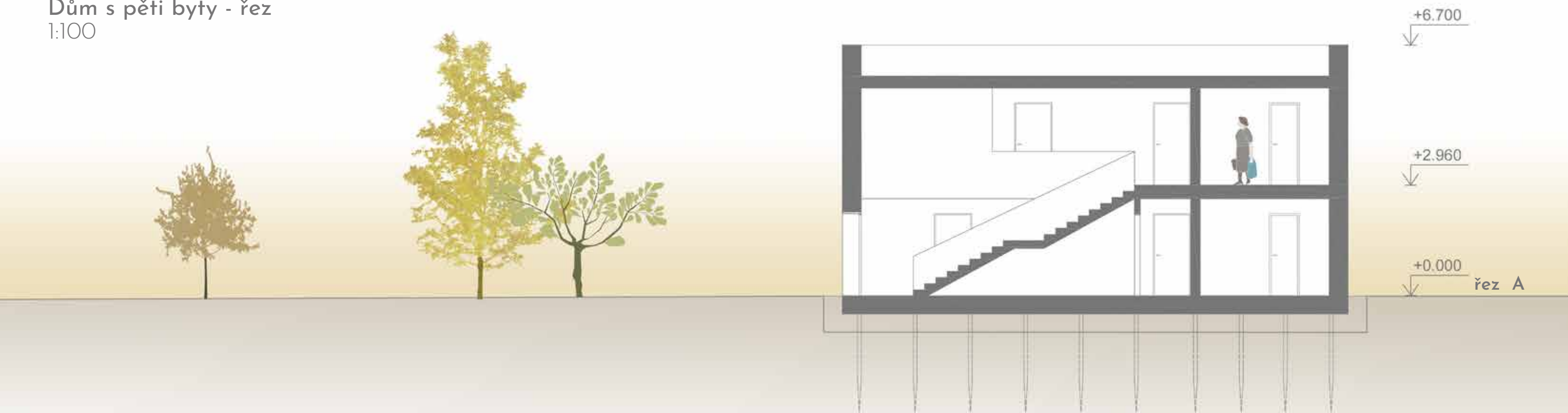
1.01	chodba se schodištěm	21,6 m ²
1.02	sdílená místnost	2,9 m ²
1.03	technická místnost	2,7 m ²
1.04	byt 2kk	50,9 m ²
1.05	byt 2kk	52,9 m ²
1.06	úklidová místnost	2,6 m ²

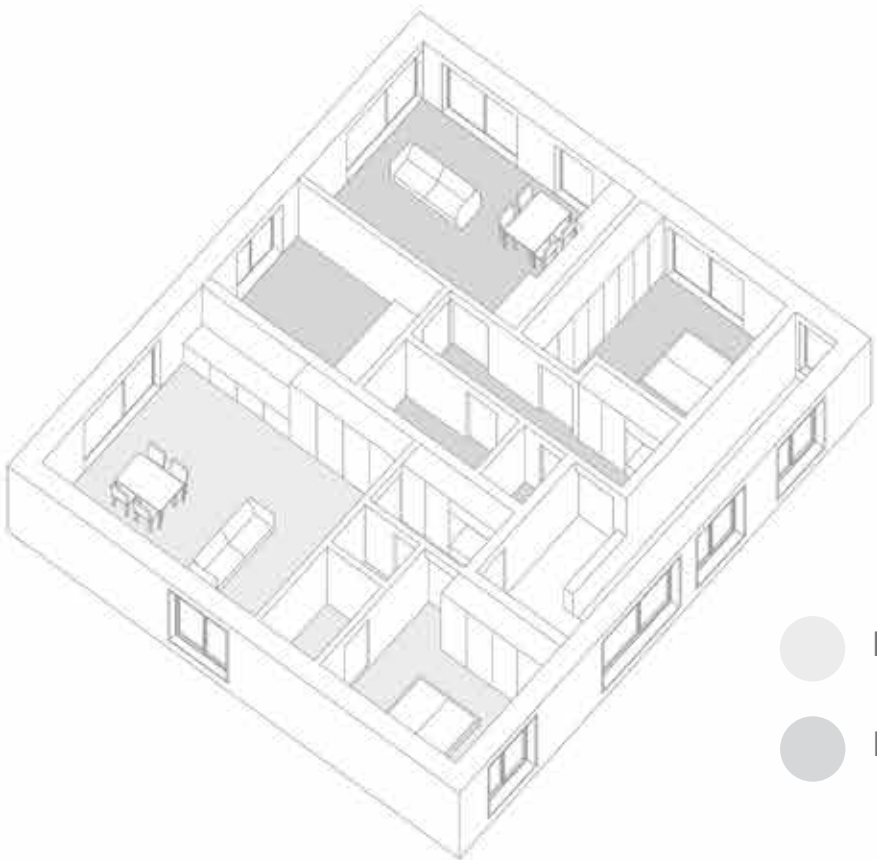

2.01	chodba	7,8 m ²
2.02	byt 3kk	65,4 m ²
2.03	byt 2kk	52,9 m ²

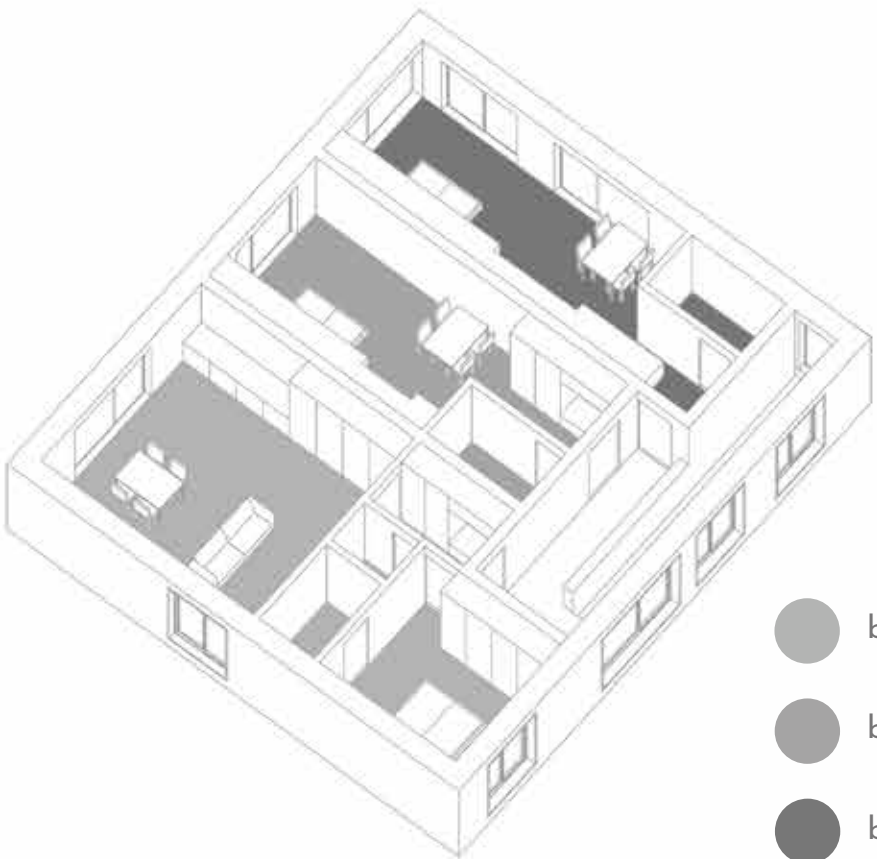

Dům s pěti byty - řez
1:100

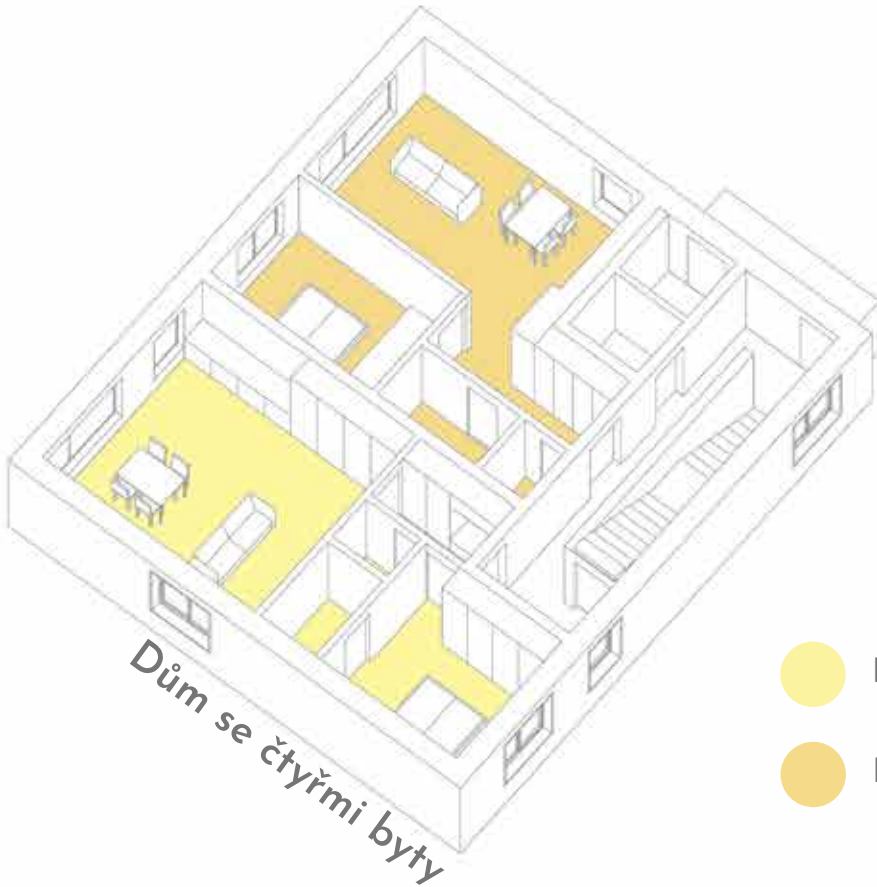

- byť 2kk
- byť 3kk

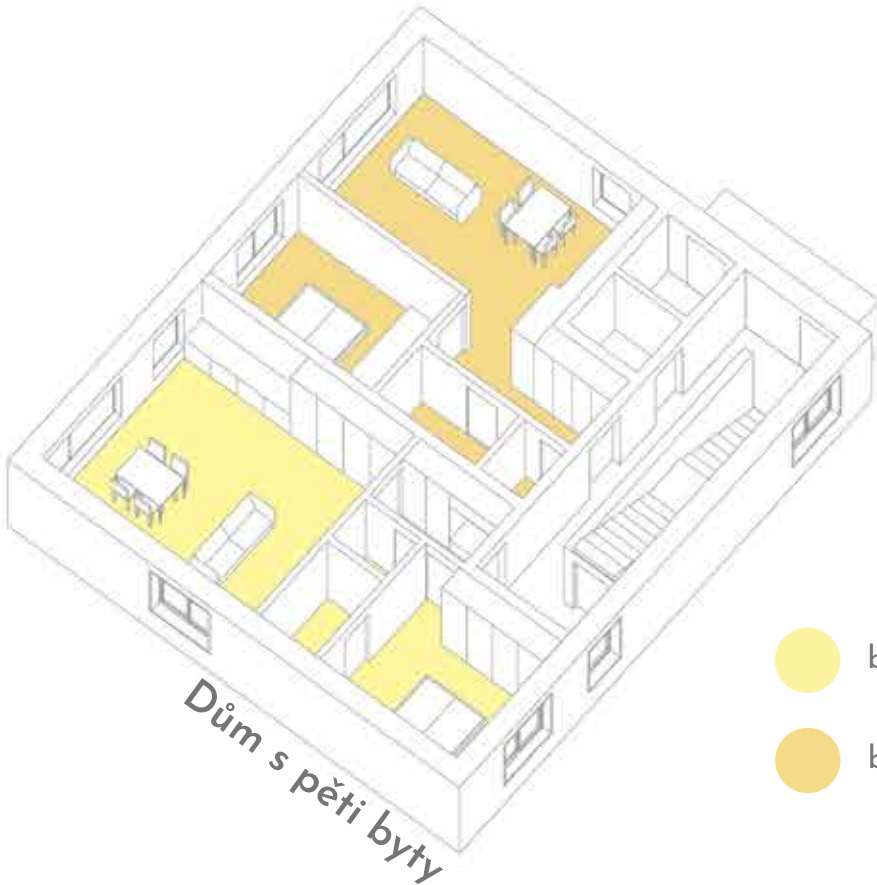

- byť 2kk
- byť 1kk
- byť 1kk

Dům se čtyřmi byty

- byť 2kk
- byť 2kk

Dům s pěti byty

- byť 2kk
- byť 2kk

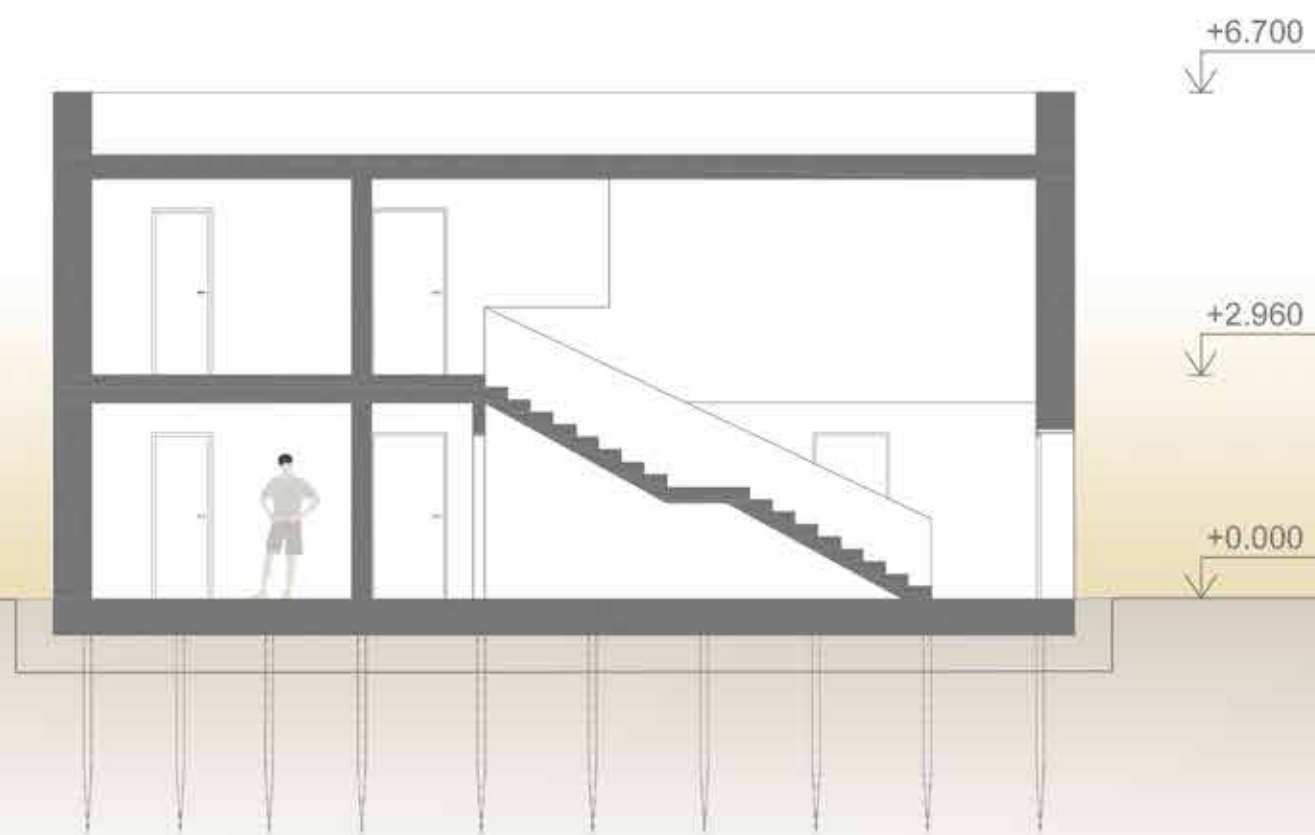
1.01	chodba se schodištěm	21,6 m ²
1.02	sdílená místnost	2,9 m ²
1.03	technická místnost	2,7 m ²
1.04	byt 2kk	50,9 m ²
1.05	byt 2kk	52,9 m ²
1.06	úklidová místnost	2,6 m ²

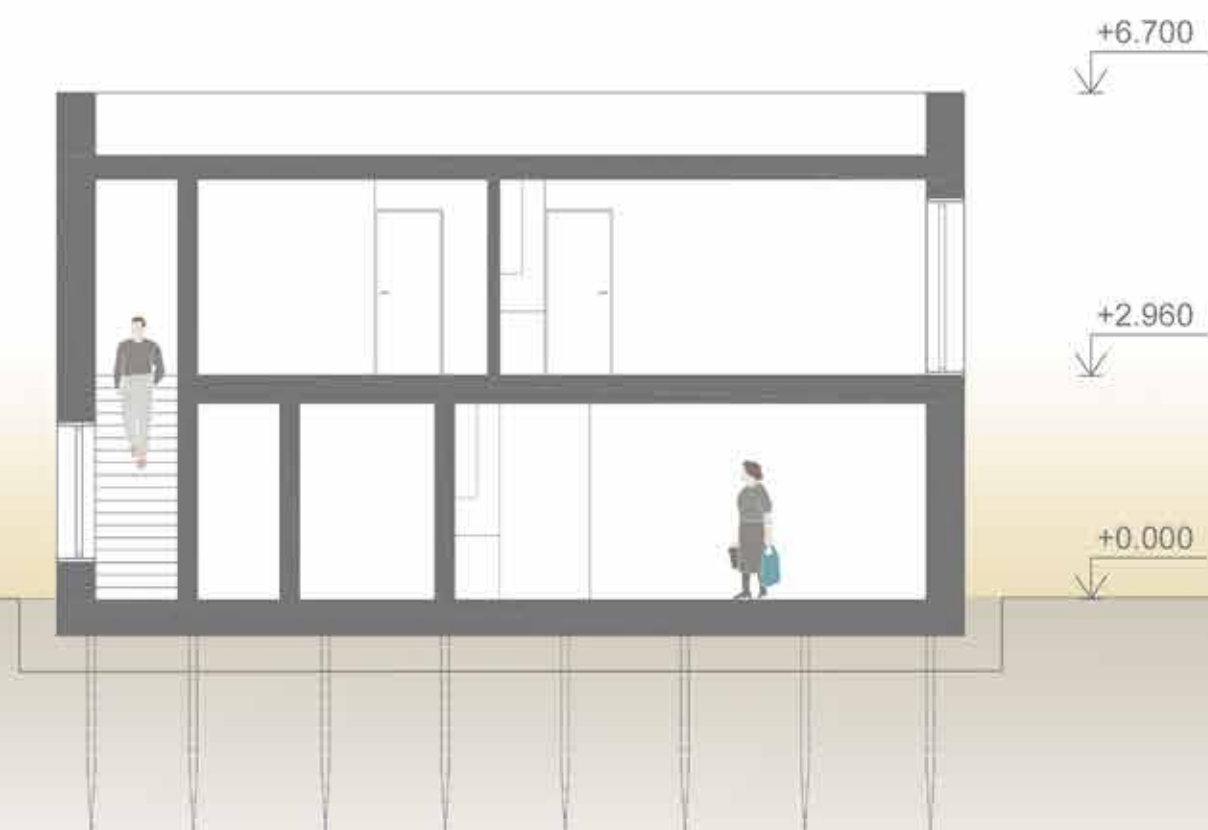
2.01	chodba	7,8 m ²
2.02	byt 3kk	65,4 m ²
2.03	byt 2kk	52,9 m ²

Dům se čtyřmi byty - řez
1:100

řez A

1 m 5 m 10 m 20 m

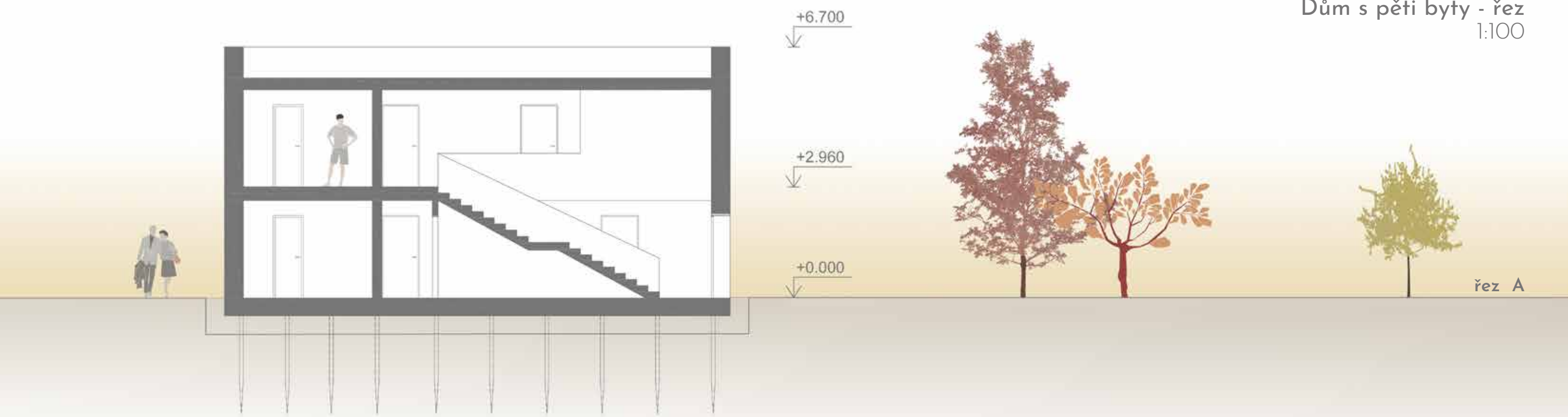
1.01	chodba se schodištěm	21,6 m ²
1.02	sdílená místnost	2,9 m ²
1.03	technická místnost	2,7 m ²
1.04	byt 2kk	50,9 m ²
1.05	byt 2kk	52,9 m ²
1.06	úklidová místnost	2,6 m ²

2.01	chodba	7,8 m ²
2.02	byt 1kk	31,4 m ²
2.03	byt 1kk	29,0 m ²
2.04	byt 2kk	52,9 m ²

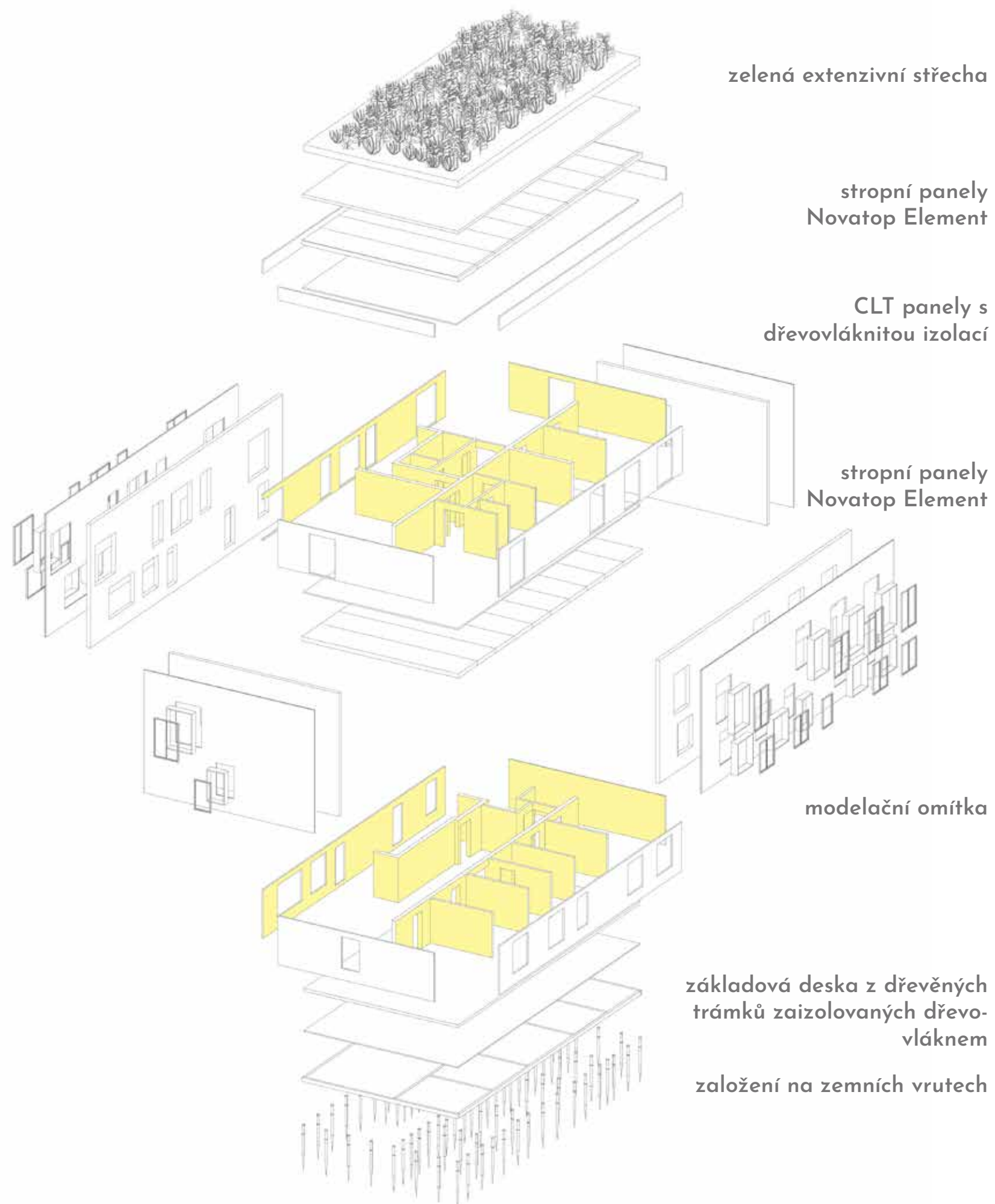

Dům s pěti byty - řez
1:100

4 //

konstrukce

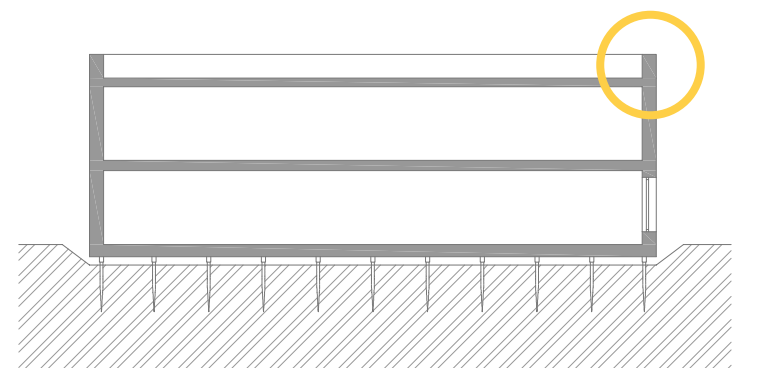

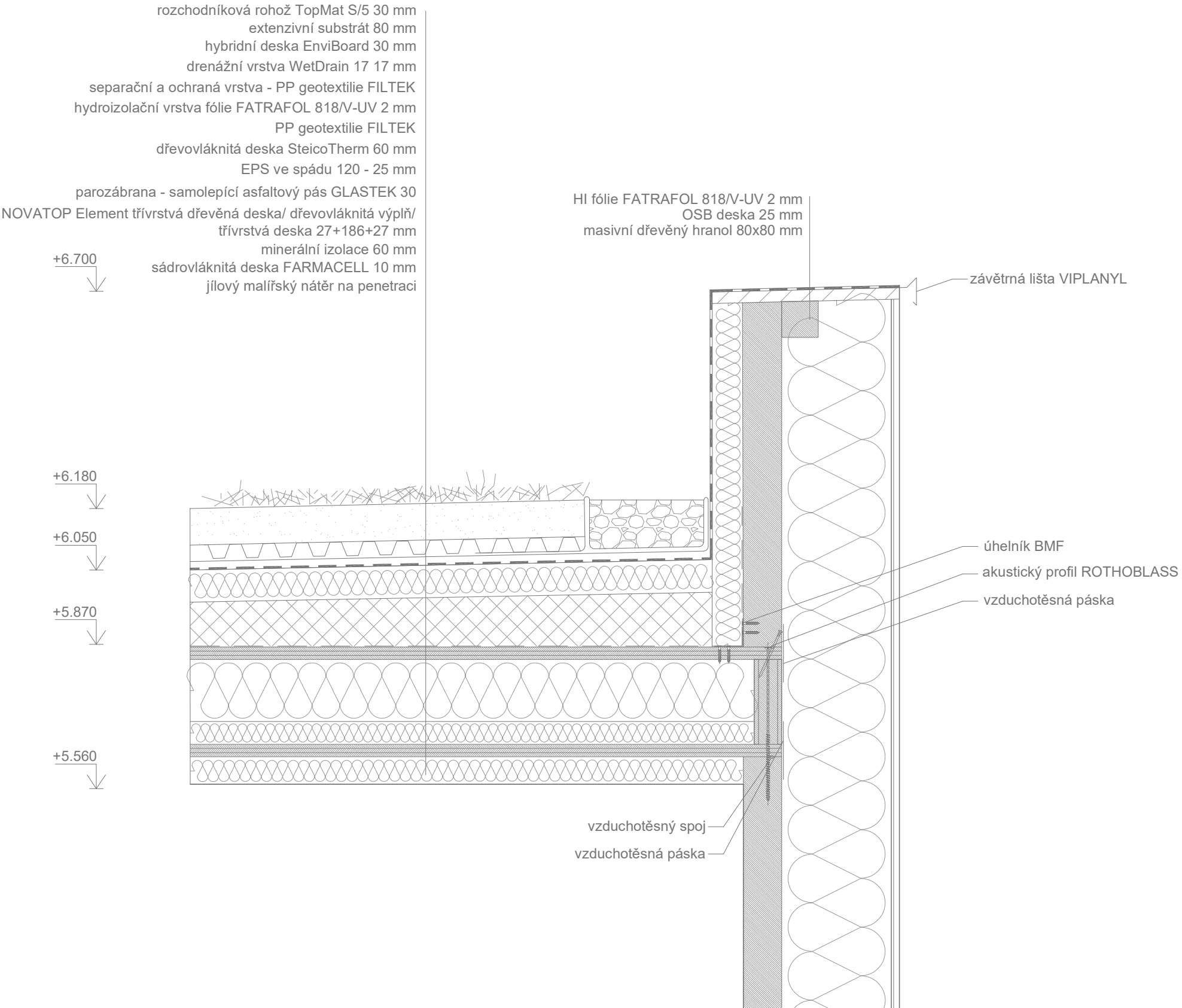
Žijeme v období klimatické krize a já zastávám názor, že snižování produkce CO₂ by mělo být jednou z našich priorit. Zvolila jsem tedy jako konstrukční materiál dřevo, konkrétně tedy ve formě systému z CLT panelů od české firmy Novatop. CLT panely mají řadu výhod, co se týče konstrukce. Jsou tuhé, kompaktní a mají schopnost překlenout velké rozpony. Pozitivní je také prefabrikace, jež umožňuje rychlou výstavbu a minimalizaci chyb. Z architektonického hlediska je však zásadní jejich estetická hodnota. CLT panely se od jiných dřevěných konstrukčních systémů liší svou pohledovou kvalitou beze spár, takže interiér je tvořen hladkými rovnými dřevěnými stěnami.

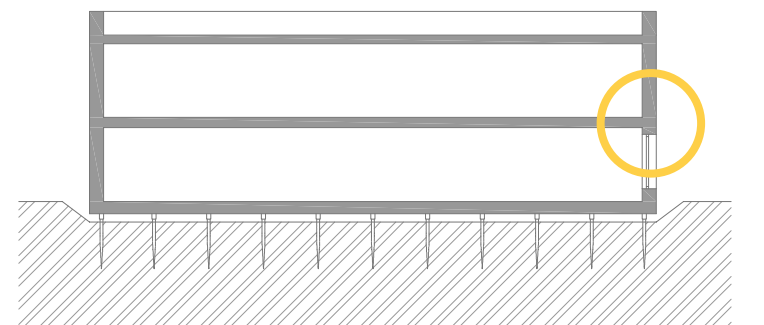
Význam dřeva v interiéru je obrovský. Dřevo dokáže regulovat vlhkost vzduchu v interiéru a tím zajišťovat příjemné klima. Je tedy vhodné i pro alergiky. Působí pozitivně na lidskou psychiku, uchovává totiž záporně nabité ionty, které dokážou v lidském těle navodit příjemné pocity. Snižuje hladinu stresu, zvyšuje schopnost se soustředit a napomáhá rychlejšímu uzdravování nemocných. Jsem tedy přesvědčená, že dřevo je vhodné pro všechny a o co více pro osoby s postižením.

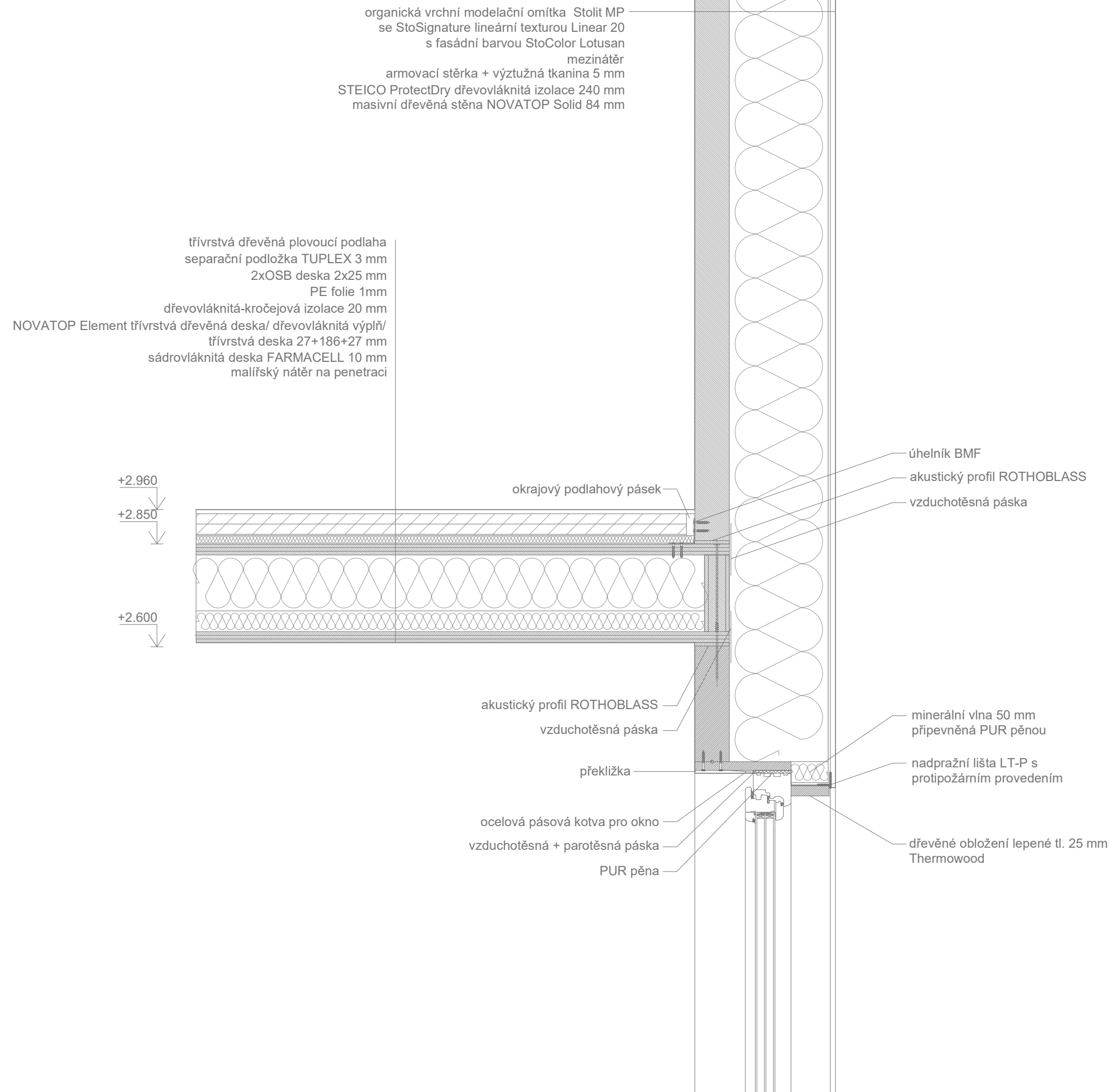
Dřevo pro mě bylo jasnou volbou i s ohledem na bráchu. Dřevo má totiž velice rád. Rád ho zpracovává (vyřezává, brousí...), rád se ho dotýká a miluje jeho vůni. Proto si myslím, že v interiéru obklopený dřevem by mohl být skutečně spokojený. A pokud by mu pomohlo se alespoň trochu lépe soustředit, to už by bylo úplně perfektní.

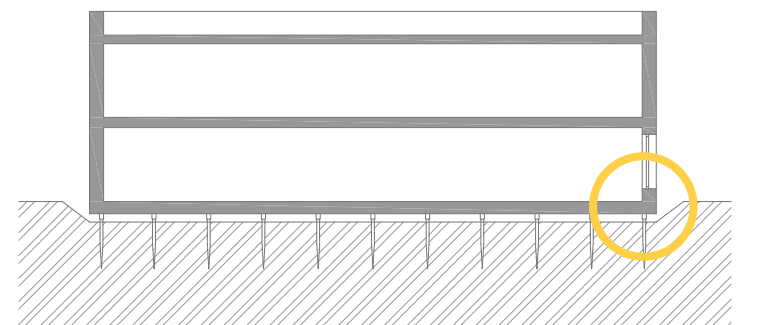
Jak zmiňuji výše, velkou roli pro mě hrál ekologický aspekt dřevostavby. Z těchto důvodů jsem jako tepelnou izolaci volila dřevovláknité desky. Všechny objekty domů jsou založeny na zemních vrutech, jejichž hlavní výhodou je rychlost, flexibilita a šetrnost. Fasády všech domů jsou tvořeny modelační omítkou se strukturovanou svislých drážek. Dřevo z interiéru se propisuje na fasádu dřevěnými rámy, které tvoří ostění a nadpraží oken. Střechy jsou ploché zelené s extenzivním porostem.

třívrstvá dřevěná plovoucí podlaha
separační podložka TUPLEX 3 mm
2xOSB deska 2x25 mm
PE folie 1mm
dřevovláknitá deska PAVATEX 60 mm
parozábrana - samolepící asfaltový pás GLASTEK 30
OSB deska 25 mm
dřevěné trámký zaizolované dřevovláknitou izolací
vodovzdorná překližka 25 mm
provětrávaná vzduchová mezera 500 mm
drenážní vrstva z oblázků 200 mm
geotextilie
původní zemina

0.000

-0.120

-0.390

-0.900

-1.100

-1.400

okrajový podlahový pásek

PUR lepidlo

vzduchotěsná páska

PUR pěna

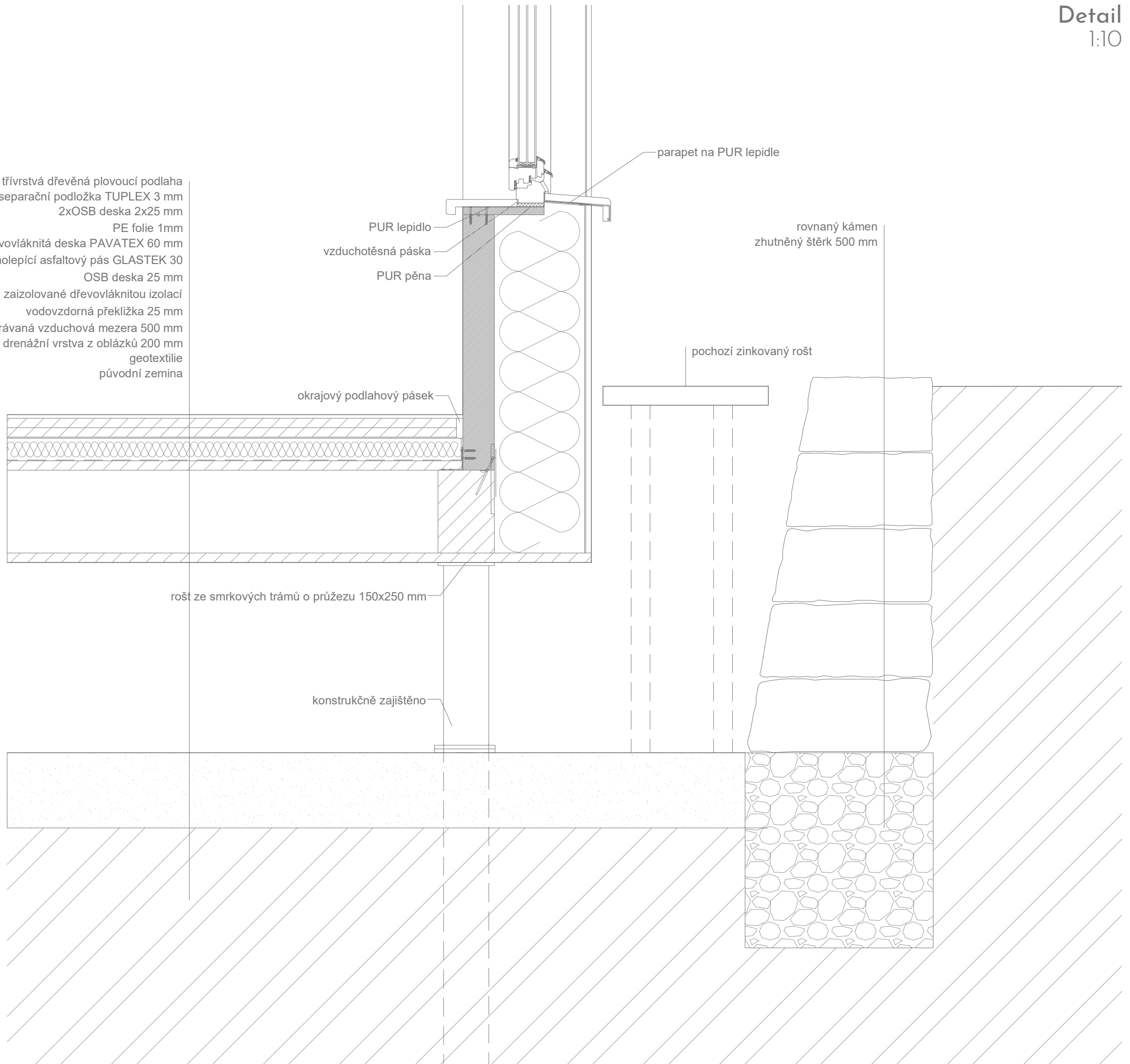
parapet na PUR lepidle

rovnaný kámen
zhutněný štěrk 500 mm

pochozí zinkovaný rošt

rošt ze smrkových trámů o průřezu 150x250 mm

konstrukčně zajištěno

Zdroje

Literatura:

SEMRÁD, Jan. Lesná. Život na sídlišti ve 20. a 21. století [online]. Brno, 2019 [cit. 2020-05-19].

Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/t033b/>>. Disertační práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Karel Altman.

Internet:

panelaci.cz

encyklopedie.brna.cz

www.archiweb.cz